

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Zhodnocení daňové optimalizace podnikajících fyzických osob

Tax Optimization Assessment of Self-employed Persons

Student: Vojtěch Pětroš

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Yveta Pšenková, Ph.D.

Ostrava 2019

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a daní

Zadání bakalářské práce

Student: **Vojtěch Pětroš**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Téma: **Zhodnocení daňové optimalizace podnikajících fyzických osob**
Tax Optimization Assessment of Self-employed Persons
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Právní aspekty daňové evidence
  3. Právní, účetní a daňové aspekty účetnictví fyzické osoby
  4. Aplikace daňových optimalizací na příkladech
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

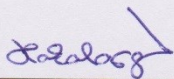
DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2018*. 15. vyd. Praha: Grada Publishing, 2018. 144 s. ISBN 978-80-271-0869-5.
HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence. Teorie a praxe*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. 128 s. ISBN 978-80-7552-239-9.
KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2018*. 16. vyd. Olomouc: ANAG, 2018. 424 s. ISBN 978-80-7554-121-5.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Yvetta Pšenková, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 10.05.2019

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně přílohy, vypracoval samostatně.“

V Ostravě dne 10. 5. 2019

.....
Vojtěch Pětroš

Obsah

1	Úvod	5
2	Právní aspekty daňové evidence	6
2.1	Charakteristika daňové evidence	6
2.2	Forma vedení daňové evidence	7
2.2.1	Evidence peněžních prostředků v daňové evidenci	8
2.2.2	Evidence majetku a dluhů	11
2.2.3	Oceňování	14
2.2.4	Daňové odpisy hmotného majetku	15
2.3	Výdaje uplatňované procentem	16
2.4	Postup na konci zdaňovacího období v daňové evidenci	17
2.5	Úprava příjmů a výdajů na daňový základ	18
2.6	Přechod z daňové evidence na účetnictví	21
3	Právní, účetní a daňové aspekty účetnictví fyzické osoby	23
3.1	Forma vedení účetnictví	25
3.1.1	Účetní knihy	25
3.1.2	Oceňování	27
3.2	Náklady a výnosy	28
3.2.1	Účtový rozvrh	30
3.2.2	Časové rozlišení nákladů a výnosů	30
3.2.3	Odpisy	32
3.3	Účetní závěrka	33
3.3.1	Inventarizace	34
3.4	Úprava účetního hospodářského výsledku na daňový základ	35
4	Aplikace daňových optimalizací na příkladech	38
4.1.1	Automobil v podnikání	38
4.1.2	Zaměstnanec	40

4.2	Optimalizace daně z příjmů v daňové evidenci.....	40
4.3	Optimalizace daně z příjmů v účetnictví	43
4.4	Optimalizace daně z příjmů při vedení paušálních výdajů.....	47
4.5	Zhodnocení praktické aplikace	49
4.6	Doporučení	51
5	Závěr	54
	Seznam použité literatury	56
	Seznam zkratk.....	58
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Jsou lidé, kteří si zvolí za svou obživu podnikatelskou činnost. Ať už je to z důvodu vize vysokého výdělku nebo chtějí být svými pány a nikomu se nezodpovídat. Takové fyzické osoby se nevyhnou placení daní. V této práci je řešena optimalizace daňové povinnosti podnikajících fyzických osob porovnáním účetnictví a daňové evidence.

Bakalářská práce si klade za cíl pomoci novým začínajícím podnikatelům, kteří nemají tolik zkušeností s podnikáním. Tato práce přibližuje rozdíly mezi vedením podvojného účetnictví a daňové evidence tak, aby i běžný drobný podnikatel všemu rozuměl. Na příkladu jsou zde ukázány všechny možnosti, které podnikatel má, a tedy stanovení základu daně a výpočet daňové povinnosti z pohledu účetnictví, daňové evidence a paušálních výdajů. Tím je konkrétnímu podnikateli doporučeno, co je pro něj nejvýhodnější z hlediska stanovení daňové povinnosti.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol.

Po úvodu je druhá kapitola věnována daňové evidenci, právním aspektům DE, podmínkám pro její vedení. Je zde charakterizována daňová evidence, forma jejího vedení. Další část je věnována popisu doporučených knih a karet, především peněžnímu deníku a členění příjmů a výdajů vedených v něm. Následuje popis možnosti uplatnění výdajů stanovených procentem z příjmů. Závěrečná část kapitoly je věnována postupu na konci zdaňovacího období. Především uzavírání knih, inventarizaci majetku a dluhů, uzávěrkové úpravy. To nejdůležitější pro tuto práci je popis výpočtu daně z příjmů.

Ve třetí kapitole je popsána právní úprava účetnictví. Kdo musí účetnictví vést a jakou formou musí být účetnictví vedeno. Dále je zde věnována část charakteristice knih a karet, především základním účetním knihám – hlavní kniha, deník, knihy analytických a podrozvahových účtů. Jako v předešlé kapitole i v této je závěr věnován konci zdaňovacího období, a to uzavírání knih, inventarizaci, výpočtu výsledku hospodaření, transformace ÚVH na daňový základ a sestavení daně z příjmů v účetnictví.

Další kapitolou je kapitola praktické aplikace na příkladu. Kde jsou porovnávány a zhodnoceny daňové zatížení podnikatele, pokud by se rozhodl pro vedení účetnictví, daňové evidence a pokud by použil výdaje stanovené procentem z příjmů. Po provedených výpočtech dani z příjmů v UCE, DE a výdajích procentem, práce přechází k další části, a to zhodnocení praktické části a doporučení pro podnikatele. V závěru kapitoly jsou shrnuty hlavní rozdíly vedení účetnictví a DE.

2 Právní aspekty daňové evidence

Náplní této kapitole je charakteristika daňové evidence a její právní aspekty. Dále kapitola obsahuje popis formy daňové evidence, a to jakým způsobem by měla být vedena. Je zde vysvětlena evidence příjmů a výdajů, majetků a dluhů. Větší pozornost je věnována teorii konci zdaňovacího období, a to jak uzavírání knih, tak sestavení a úprava základu daně, která bude později použita v praktické části.

Právní úprava daňové evidence

Daňová evidence a její vedení je upravena zákonem č. 586/1992 sb., o dani z příjmů. Podle § 7 zákona o dani z příjmů daňová evidence zjišťuje základ daně z příjmů a informuje o příjmech a výdajích, a také o majetku a dluzích.

Pro obsahové vymezení složek majetku v daňové evidenci se použijí právní předpisy o účetnictví, není-li dále stanoveno jinak, jak tvrdí Hakalová, Pšenková. (2016)

Až do roku 2003 mohly účtovat fyzické osoby, v účetní soustavě jednoduchého účetnictví, jež upravoval zákon o účetnictví. Tento rozsah účetnictví byl od 1. ledna 2004 nahrazen tzv. daňovou evidencí, která je obdobou do té doby používaným zjednodušeným účetnictvím.

Ačkoliv tato novela již v roce 2004 pozbyla platnosti a jednoduché účetnictví podnikatelé vést nadále nemohli, bylo podnikatelům poskytnuto přechodné období tak, aby 1. ledna 2005 bylo jednoduché účetnictví nahrazeno daňovou evidencí.¹

Od roku 2016 zákon o účetnictví § 13b, opět zavádí možnost vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu.²

2.1 Charakteristika daňové evidence

Daňová evidence nahrazuje jednoduché účetnictví, takže je jeho obdobou, ale je administrativně o mnoho jednodušší pro vedení nebo také náročnost na technické vybavení je nižší. Tato evidence nezachycuje náklady a výnosy jako je to u účetnictví, ale podle zásady jednoduchosti zachycuje jen peněžní toky, které ovlivňují a souvisejí s podnikáním, a stav majetku a dluhů firmy na konci zdaňovacího období.

---

¹ (Dušek, Sedláček 2018)

² (Hakalová, Pšenková 2016)

Slouží k evidenci majetku a závazků pro účely stanovení základu daně a daně z příjmů fyzických osob. První informace o ní najdeme v § 4 odst. 4 zákona ZDP, a to v rámci definice obchodního majetku.

Obchodní majetek je hmotný, nehmotný majetek, finanční majetek i drobný, které má poplatník ve svém vlastnictví a eviduje je ve svých knihách a evidencích za účelem stanovení základu a následně i daně z příjmů.

Vést daňovou evidenci mají povinnost ty fyzické osoby, které dosahují zdanitelných příjmů podle § 7 ZDP, tj. příjmů z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti, a při tvorbě základu daně budou uplatňovat skutečně vynaložené výdaje.³

Dále daňovou evidenci vedou fyzické osoby, které podle § 7 ZDP nesplňují podmínky pro vedení účetnictví, nevedou účetnictví v jakémkoliv rozsahu, nebo nejsou zapsány v obchodním rejstříku.

Daňovou evidenci vedou ti podnikatelé, kteří chtějí používat k vyčíslení daně z příjmů své skutečné daňové příjmy a výdaje a nejsou účetní jednotkou.⁴

2.2 Forma vedení daňové evidence

Žádný právní předpis formu vedení daňové evidence nestanoví. Daňovou evidenci je tedy možno vést ručně nebo pomocí speciálního softwaru v knihách, které byly dříve využívány v soustavě jednoduchého účetnictví. Záleží na podnikateli, jaký způsob evidence knih si zvolí.

„Forma“ vedení daňové evidence již není upravena žádným předpisem, záleží tedy na podnikateli, jakou formou evidence si sám zvolí. Při vedení daňové evidence musí podnikatel zvolit takovou formu, při které bude zajištěna průkaznost této evidence, tzn. že veškeré údaje, které byly evidovány pro zjištění základu daně, jsou pravdivé a jsou podloženy příslušnými doklady a byly skutečně vynaloženy na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů⁵

K zaznamenávání zmíněných údajů používá fyzická osoba knihy pro evidenci peněžních prostředků a knihy pro evidenci majetku a dluhů. Tyto knihy jsou však jen doporučené, fyzická osoba nemá povinnost v daňové evidenci vést dané knihy.

---

³ (Pilátová 2016)

⁴ (Hakalová, Pšenková 2016)

⁵ (Hakalová, Pšenková 2016, str 15)

2.2.1 Evidence peněžních prostředků v daňové evidenci

Peněžní deník je první z hlavních knih daňové evidence a je používán pro zápis všech pohybů peněz, jinak řečeno slouží k evidenci všech příjmů a výdajů prováděných přes bankovní účet a přes pokladnu, tudíž v hotovosti. Peněžní deník je určen ještě pro jednu činnost, a to pro průběžné položky, což jsou převody mezi bankovními účty a pokladnami. Operace jsou zapisovány chronologicky v časech podle dat vystavení jednotlivých dokladů.⁶

V peněžním deníku se už neevidují žádné další operace ani vystavené a přijaté faktury. K těmto operacím slouží knihy pohledávek a závazků, které jsou popsány níže.

Všechny operace, příjmy a výdaje, jsou v peněžním deníku rozdělovány na příjmy daňové a nedaňové, výdaje daňové a nedaňové.

Členění příjmů a výdajů

Příjmy a výdaje evidované v peněžním deníku se dají rozdělit z daňového hlediska a to:

- na příjmy daňové,
- příjmy nedaňové,
- výdaje daňové,
- výdaje nedaňové.

Toto členění příjmů a výdajů vyplývá ze ZDP. Určení, zda je daný příjem či výdaj daňovým nebo nedaňovým, je nutno vždy posuzovat dle planého ZDP, dle předmětu podnikání daného podnikatele a jeho konkrétní situace, ve které se nachází.⁷

Příjmy daňové

Jsou to příjmy, které se zahrnují do základu daně a jsou to hlavně příjmy z prodeje služeb, zásob, dlouhodobého majetku, který je obchodním majetkem, a vlastních výrobků. Velmi podobně pak vypadá následující členění v deníku:

- prodej zboží,
- prodej výrobků,
- prodej služeb,
- ostatní příjmy.

---

⁶ (Hakalová, Pšenková 2016)

⁷ (Hakalová, Pšenková 2016)

Příjmy nedaňové

Tyto příjmy se naopak do výpočtu základu daně nezahrnují, a to buď z důvodů, že již byly jednou zdaněny nebo dani z příjmů nepodléhají. V peněžním deníku pak najdeme toto členění:

- peněžité vklady,
- úvěry,
- zápůjčky,
- příjmy zdaněné u zdroje srážkou,
- DPH na výstupu (jen u plátce DPH),
- ostatní příjmy.

Výdaje daňové

Jinak také řečené výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Jsou to výdaje, které vznikly v souvislosti s příjmy z podnikatelské činnosti, a zákon je uznává pro snížení základu daně. V peněžním deníku se pak setkáváme s takovýmto rozdělením:

- nákup materiálu,
- nákup drobného nehmotného a hmotného majetku,
- nákup zboží,
- mzdové výdaje,
- platby zdravotního pojistného zaměstnance,
- platby sociálního pojistného zaměstnance,
- provozní režie,
- ostatní výdaje.

Fyzická osoba usiluje o to, aby co nejvíce vynaložených výdajů spadalo do kategorie daňově uznatelných. Může se setkat se situací, kdy si poplatník u určitého výdaje může zvolit z různých variant stanovení výše tohoto výdaje. Jedná se například o uplatnění výdajů souvisejících s osobním automobilem určeným pro podnikání. U případů s automobilem se nám objevují množství výdajů jako například odpisy, silniční daň, parkovné. Tyto příklady mají jednoznačnou výši. Objevuje se ovšem také možnost uplatnit tzv. paušální výdaje na dopravu ve výši 5 000 Kč nebo částku 4 000 Kč měsíčně v případě že majetek není využíván ze 100 % pro podnikatelskou činnost. Je tedy důležité posuzovat, jak daňovou uznatelnost příslušného výdaje, tak jednotlivé možnosti jejich uplatnění.

Výdaje nedaňové

Jsou to ty výdaje, které zákon o dani z příjmů neuznává pro snížení základu daně, jsou to tedy položky, které nebyly vynaloženy na dosažení, udržení a zajištění udržení příjmů. Opět v deníku najdeme toto rozdělení:

- nákup hmotného majetku,
- platba daně z příjmů podnikatele (včetně záloh),
- výdaje na účely, na které byla vytvářena zákonná rezerva v předchozích letech,
- DPH na vstupu (jen u plátce DPH),
- osobní spotřeba podnikatele,
- platby pojistného za podnikatele,
- peněžité bezúplatné plnění (dary),
- splátky úvěrů a zápůjček,
- výdaje na reprezentaci,
- ostatní výdaje.

Průběžné položky

Průběžné položky nám v průběhu roku vznikají, jelikož při převádění peněžních prostředků mezi bankovními účty a pokladnami nebo také převody mezi bankovními účty, nevznikají v jeden okamžik oba doklady nebo výpisy, příjmový a výdajový. V případě, že je výdajový doklad vystaven a příjmový doklad ještě ne, uvádí se tok do průběžných položek na stranu příjmů a naopak.⁸

Hotovostní platby

Podnikatel by se měl řídit při platbách v hotovosti zákonem č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti. Je zde totiž obsaženo omezení týkající se maximální výše platby v hotovosti, která je 270 000 Kč. Při překročení této částky je podnikatel povinen tuto transakci provést bezhotovostně. A naopak příjemce je povinen tuto platbu nepřijmout. V případě zahraniční měny se částka převádí pomocí kurzu ČNB na české koruny.

Podnikatel musí vést své prostředky **v cizích měnách** a valutách tak, aby byl schopen v návaznosti na své ostatní účty vyčíslit zůstatky. Podnikateli, který není účetní jednotkou, se naskýtají pouze dvě možnosti, jak tyto devizové prostředky převést na domácí měnu. Jedním ze způsobů je pevný kurz, který stanovuje Ministerstvo financí po skončení roku. Druhou možností je využít tzv. kurzy devizových trhů, který stanovuje Česká Národní Banka.

---

⁸ (Hakalová, Pšenková 2016)

Zákon však říká, že v jednom zdaňovacím období lze využít jen jeden ze zmíněných způsobů.

V peněžním deníku musí být všechny operace podloženy **příslušným dokladem**, a to pokladními doklady nebo výpisy z účtů.

Bankovní výpisy

Výpisy mají za úkol podávat informace plátcí a příjemci peněžních prostředků o tocích na účtu. Na výpisech se mohou mimo jiné vyskytovat úhrady dodavatelům, příchozí platby od odběratelů, osobní výběry podnikatele nebo naopak peněžní vklady atd.

Pro výběr hotovosti se nejčastěji používají výběrní lístky. Bezhotovostní platby potom na základě příkazu k úhradě. O těchto operacích nám podává informace již zmíněný bankovní výpis.

Jednotlivé částky z výpisu potom uvádíme do peněžního deníku, pokud se jedná o splacení dluhu nebo pohledávky zapisujeme operace poté i na příslušné knihy.⁹

2.2.2 Evidence majetku a dluhů

V knihách majetku a dluhů by měla daňová evidence zachytit všechn majetek a dluhy podnikatele, které ovlivňují základ daně z příjmů. Jde o majetek podnikatele, který je třeba k jeho hospodářské činnosti, a získané finanční zdroje, které se podílí na krytí majetku firmy. Níže jsou popsány knihy, ve kterých je zmíněný majetek a dluhy evidovány.

Knihy pohledávek

Pohledávky jsou obchodním majetkem podnikatele a obecně představují nárok na peněžní prostředky, které byly smluvně dohodnuty. V obchodních vztazích pohledávky představují časový nesoulad příjmů a výnosů. Podle jejich doby splatnosti se pohledávky dělí na krátkodobé a dlouhodobé a podle místa vzniku buďto na tuzemské nebo na zahraniční.¹⁰

Knihy pohledávek, jak už název napovídá, slouží k evidenci pohledávek vůči jiným subjektům. Základem této evidence pohledávek je kniha vystavených faktur, ve které je soustředěna evidence pohledávek z běžných dodavatelsko-odběratelských vztahů. Podrobnost a analytika této knihy se odvíjí od složitosti a rozsáhlosti podnikatelské činnosti, kterou podnikatel provozuje.

---

⁹ (Hakalová, Pšenková 2016)

¹⁰ (Dušek, Sedláček, 2018)

Pohledávky se oceňují podle § 5 odst. 9 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů, pořizovací cenou, jmenovitou hodnotou nebo cenou určenou bezúplatným nabytím.

Knihu pohledávek může podnikatel vést jednu nebo i více, a to podle svých potřeb. Může své vydané faktury kategorizovat například podle jednotlivých činností nebo podle toho komu je vystavil, tzn. podle subjektů apod. Není podstatná forma této evidence pohledávek, ale hlavně jde o to, co evidence obsahuje. Podnikatel může pohledávky zapisovat do knihy pohledávek, na evidenční karty nebo do počítačových souborů.¹¹

Knih pohledávek by měla obsahovat záznamy o poskytnutých zálohách, záznamy o poskytování zápůjček, evidenci o jednotlivých dlužnících za splněné dodávky, vydané ceniny formou záloh pracovníkům, pohledávky z titulu daně z příjmů či jiných přímých daní, zúčtování plateb pojistného na sociální zabezpečení, nároky u nepřímých daní (DPH a spotřební daně) a ostatní pohledávky.

Knih dluhů

Další knihou je kniha dluhů nebo také kniha závazků. Dluhy podnikatele představují povinnost dlužníků zaplatit smluvně dohodnuté sumy. V obchodních vztazích vznikají převzetím výrobků, zboží nebo služeb od dodavatelů na obchodní úvěr. Pokud fakturu podnikatel neuhradí v dojednaném termínu, vzniká dodavateli nárok naúčtovat penále z prodlení. Podle doby splatnosti se rozdělují na dlouhodobé a krátkodobé, a podle místa vzniku buď na tuzemské nebo na zahraniční. Opět podle názvu lze odvodit, že kniha slouží k evidenci dluhů vůči jiným subjektům. Základem této evidence dluhů jsou přijaté faktury, kde je soustředěna evidence dluhů z běžných dodavatelsko-odběratelských vztahů. Podrobnost a analytika této knihy se odvíjí od složitosti a rozsáhlosti podnikatelské činnosti, kterou podnikatel provozuje.

Knih je vedena podle potřeb podnikatele, a to buďto jedna nebo je rozdělena na více knih například podle druhu jednotlivých činností nebo podle jednotlivých subjektů apod.

Dluhy se oceňují podle § 7b odst. 3 zákona č. 586/1992 Sb., ZDP, jmenovitou hodnotou (při jejich vzniku) a pořizovací hodnotou (při jejich převzetí).

---

¹¹ (Hakalová, Pšenková 2016)

Dluhy v cizí měně se v daňové evidenci nepřepočítávají průběžně na tuzemskou měnu. Na konci zdaňovacího období se hodnota neuhrazených dluhů přepočte na koruny, pokud v té době ještě přepočteny nejsou.

Tato evidence by měla obsahovat mimo jiné záznamy o přijatých zálohách, jednotlivých věřitelích za jimi splněné dodávky, dluzích z titulu daně z příjmů či jiných přímých daních, přijatých úvěrech s odděleným sledováním bankovních úvěrů, dluzích u nepřímých daní, zúčtování plateb pojistného na sociální zabezpečení, ostatních dluzích.

V těchto dvou výše zmíněných knihách se také sledují i vystavené šeky nebo šeky přijaté k inkasu.

V knize pohledávek a dluhů se provádí zápis vždy, pokud dochází ke vzniku, změně nebo zániku pohledávek a dluhů.¹²

V knize pohledávek a dluhů zachycuje plátce nepřímých daní (daň z přidané hodnoty a spotřební daně) pohledávky (nároky) a dluhy v takovém uspořádání, aby průkazně doložil finančnímu úřadu v návaznosti na daňové přiznání oddělené za jednotlivé daně zejména:

- daňové dluhy za zdaňovací období,
- nárok na odpočet a vrácení daně za zdaňovací období,
- zaplacené zálohy na daň,
- zúčtování nepřímých daní, kterým se vyjádří celkový výsledný vztah vůči finančnímu úřadu za zdaňovací období, případně s přihlédnutím k dalším požadavkům, které kladou daňové předpisy nebo finanční úřady.

V obchodních vztazích může dojít k tomu, že podnikatelé působí ve stejném oboru a navzájem si dodávají určité zboží, a tím mezi nimi vznikají současně vzájemné pohledávky a závazky. Podnikatelé mohou provést ve svých evidencích **zápočet pohledávek a dluhů**. Občanský zákoník paragraf 1982 až 1991 umožňuje zapisovat místo skutečné platby inkaso pohledávek do knihy pohledávek a současně úhradu dluhů do knihy dluhů. V praxi se vzájemné pohledávky neliší hodnotou, jsou ve stejné výši a v plné výši i zaniknou. Potom je

---

¹² (Hakalová, Pšenková 2016)

také možné, že zápočet pohledávka nezanikne, ale vznikne rozdíl, který je vyrovnán v peněžní výši nebo dalším zápočetem.¹³

Pomocné knihy

Pomocné knihy v daňové evidenci doplňují peněžní deníky a knihy pohledávek a závazků. V těchto knihách sledujeme ostatní druhy majetku a dluhy z pracovněprávních vztahů. Není nikde stanoveno, jaké karty nebo knihy musí podnikatel vést, vést pomocné knihy není povinné. Vést tyto knihy je povinnost, pokud má pro ně podnikatel použití.¹⁴

Jedná se o knihy:

- nehmotného majetku,
- hmotného majetku,
- drobného hmotného a nehmotného majetku,
- zásob,
- cenin,
- mzdová agenda,
- evidence jízd,
- rezerv,
- a další.

2.2.3 Oceňování

Oceňování je peněžní vyjádření množství majetků a druhu. Výběr vhodné oceňovací veličiny má významný vliv na výši, reálnost, správnost a objektivnost vykazovaného stavu a změn majetku a dluhů.

V daňové evidenci se problematice oceňování majetku a dluhů věnuje § 7b odst. 3 ZDP. Pokud jde o majetek, v daňové evidenci můžeme tento majetek rozdělit na oceňování hmotného majetku, oceňování pohledávek a oceňování ostatního majetku (zásoby, nehmotný majetek apod.).¹⁵

---

¹³ (Dušek, Sedláček 2018)

¹⁴ (Hakalová, Pšenková 2016)

¹⁵ (Pilátová, kolektiv, 2016)

Hmotný majetek se oceňuje podle § 29 zákona o dani z příjmů vstupní cenou. Vstupní cenou může být:

- pořizovací cena, jež zahrnuje cenu, za kterou byl majetek pořízen, a náklady s jeho pořízením související,
- cena na úrovni vlastních nákladů, jimiž se rozumí přímé a nepřímé náklady vynaložené na výrobu či jinou činnost,
- reprodukční pořizovací cena, což je cena, za kterou by byl majetek pořízený v době, kdy je zaevidován do daňové evidence.¹⁶

Pohledávky se oceňují podle § 5 odst. 9 ZDP:

- jmenovitou hodnotou nebo
- pořizovací cenou u pohledávky nabyté postoupením a
- u pohledávky nabyté bezúplatně cenou určenou ke dni jejího nabytí podle zákona o oceňování majetku¹⁷

Dluhy se v daňové evidenci oceňují jmenovitou hodnotou při jejich vzniku, při převzetí pořizovací cenou.

Peněžní prostředky se oceňují jejími jmenovitými hodnotami.

V případě úplatného pořízení majetku a dluhů za jednu pořizovací cenu se cena jednotlivých složek majetku stanoví v poměrné výši k ceně jednotlivých složek majetku oceněných podle zákona o oceňování majetku, s výjimkou peněz, cenin, pohledávek a dluhů.¹⁸

2.2.4 Daňové odpisy hmotného majetku

Fyzická osoba v daňové evidenci neeviduje účetní odpisy, nýbrž jen odpisy daňové, jelikož při výpočtu dani z příjmů na konci zdaňovacího období se daňový základ upravuje jen o daňové odpisy. Daňové odpisy představují hranici neboli limit, který je možno uplatnit jako výdaj daňový dle zákona o dani z příjmů.

Podstatou daňového odepisování je přenášení hodnoty dlouhodobého majetku do daňově uznatelných výdajů a ovlivňování výše základu daně v průběhu několika let, dokud nedochází k úplnému odepsání majetku. U technického zhodnocení se postupuje totožným způsobem.

---

¹⁶ (Pilátová, kolektiv 2016)

¹⁷ (Pilátová, kolektiv 2016)

¹⁸ (Pilátová, kolektiv 2016, str 43)

V daňové evidenci odepisuje majetek poplatník, který má vlastnické právo na daný majetek (odpisovatel). Majetek může odepisovat vždy jen jeden poplatník.¹⁹

Fyzická osoba musí nejprve majetek zařadit do příslušné odpisové skupiny. Poté podnikatel zvolí, jakou metodou bude majetek odepisovat. Prvním ze dvou způsobů je rovnoměrné odepisování. Roční odpisy u rovnoměrného odepisování jsou každý rok ve stejné výši až na první rok. V prvním roce jsou odpisy vždy nižší než ve zbylých letech. Druhý způsob je zrychlený. Tento způsob odepíše větší část na začátku životnosti majetku a postupně mají roční odpisy nižší hodnotu až do konce odepisování.

Daňové odepisování lze také **přerušit**, ale při dalším odepisování je třeba pokračovat ve stejném způsobu odepisování, v jakém bylo odepisování zahájeno a přerušeno, ale za podmínky, že v době přerušení odepisování poplatník neuplatnil výdaje paušální částkou. *Pokud poplatník uplatní výdaje paušální částkou, nelze za toto zdaňovací období uplatnit odpisy v prokázané výši ani o tuto dobu prodloužit odepisování pro daňové účely.*²⁰

Odepisovaný majetek, který je používán jen zčásti k zajištění zdanitelných příjmů, se do výdajů k zajištění zdanitelných příjmů zahrnuje jen poměrná část těchto odpisů. Například u odepisování silničního vozidla, u kterého poplatník uplatňuje krácený paušál na dopravu 4000 Kč/ měsíčně, je poplatník povinen krátit roční hodnotu odpisů.

2.3 Výdaje uplatňované procentem

Podnikatel má možnost uplatnění výdajů procentem z příjmů, které je upraveno v § 7 odst. 7 ZDP. Pokud fyzická osoba nechce uplatňovat výdaje, které byly prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, může uplatňovat výdaje procentem z příjmů. Musí si však uvědomovat, že jsou zde obsaženy všechny výdaje spojené s dosahováním příjmů v podnikatelské činnosti a z jiné samostatně výdělečné činnosti.

V posledních deseti letech docházelo k velkému zvyšování výdajů uplatňovaných procentem, jelikož ještě v roce 2005 byly výdajové paušály 50 % při zemědělské výrobě, 25 % pokud šlo o živnosti a ostatní podnikání a 20 % u pronájmu. V roce 2006 došlo k zvýšení paušálů u zemědělské činnosti na 80 %, 60 % u řemeslné činnosti, 50 % živnosti, 40 % jiné podnikání a 30 %, když se jednalo o pronájmy. K dalším zvýšením došlo v letech 2009 a 2010. V roce 2013 došlo k razantnější změně, kde už došlo k omezení a výdaje procentem už

---

¹⁹ (Hakalová, Pšenková 2016)

²⁰ (Pilátová, Kolektiv, 2016 str. 54)

nemůže využívat každá OSVČ. V roce 2013 začalo platit omezení uplatnění u 30 % a 40 % výdajového paušálu. 30 % výdajový paušál se mohl uplatnit nejvýše do částky 600 000 Kč a 40 % výdajový paušál nejvýše do částky 800 000 Kč.

Následuje tabulky obsahující druhy podnikání a k nimž přiřazené procentní výše výdajů.

Tabulka 2.7 Výdaje procentem z příjmů 2019

Procentní výše	Druh podnikání	Omezení
80 %	Zemědělská výroba, lesní a vodní hospodářství živnostenské podnikání řemeslné	1 600 000 Kč
60 %	Ostatní živnosti	1 200 000 Kč
40 %	Jiné příjmy ze samostatné činnosti	800 000 Kč
30 %	Nájem z obchodního majetku	600 000 Kč

Zdroj: Zpracováno dle ZDP

Uplatnění výdajů procentem z příjmů má velkou výhodu v jejich jednoduchosti, srozumitelnosti a hlavní výhodou je skoro žádná administrativní náročnost. Proto také některé fyzické osoby tuto možnost využívají i přesto že mají své skutečné vynaložené výdaje o trochu větší než výdaje vyměřené procentem. Výdaje procentem šetří podnikateli čas a je jednodušší než vedení daňové evidence.²¹

2.4 Postup na konci zdaňovacího období v daňové evidenci

V následující kapitole je popsán postup na konci zdaňovacího období v daňové evidenci. První v pořadí je zjištění skutečného stavu majetku.

Podle zákona o dani z příjmů nezná daňová evidence pojem inventarizace, místo toho se v § 7b odst. 4 ZDP dočteme, že poplatník vedoucí daňovou evidenci má povinnost k poslednímu dni zdaňovacího období zjistit skutečný stav hmotného majetku, zásob pohledávek a dluhů, provést zápis o tomto zjištění a o případné rozdíly upravit základ daně.

Zákon blíže nespecifikuje, jakým způsobem se má **skutečný stav hmotného majetku zjistit**. Logicky však majetek musíme identifikovat a následně spočítat, zvážit či změřit. V účetnictví je takový způsob zjišťování stavu pojmenován „fyzická inventura“. **Skutečný stav pohledávek a závazků** se však touto metodou zjistit nedá, a proto fyzická osoba pracuje s prvotními doklady, tak aby zjistila, zda jsou v evidenci podchyceny všechny pohledávky a

²¹ (Hakalová, Pšenková 2016)

závazky. I pro tento způsob zjišťování stavů má účetnictví svůj termín, a sice „dokladová inventarizace“.

Při provedení inventarizace mohou vznikat rozdíly mezi skutečným stavem majetku a dluhů a stavem uvedeným v daňové evidenci. Tyto rozdíly jsou však důležité, jelikož zjištěné rozdíly nám ovlivňují výši daňového základu. Daňový základ musíme upravovat, pokud nám vzniknou manka a škody nebo přebytky dle § 25, odst. 1, písm. n. Avšak daňový základ neupravujeme o manka do výše náhrad.

Následujícím krokem je doplnění zápisů do pomocných knih a karet (např. o daňové odpisy DHM), **uzavření pomocných knih** a jejich vytisknutí. Fyzická osoba také **uzavře peněžní deník**, ze kterého vyčísluje celkový součet příjmů daňových a výdajů daňových, a také se vytiskne.

Po uzavření všech pomocných i hlavních knih dochází k tzv. „**uzávěrkové úpravě**“. Uzávěrková úprava se dá rozdělit na úpravu výdajů daňových a na úpravu příjmů daňových, které jsou popsány níže v následující kapitole.

Dále se v rámci uzavírání daňové evidence na konci kalendářního roku sestavují **přehledy o majetku a dlužích a příjmech a výdajích**. Přehled příjmů a výdajů obsahuje všechny příjmy a výdaje daňové, tedy ty příjmy a výdaje, ze kterých se skládá daňový základ. Výdaje a příjmy jsou zde detailněji rozepsány, např. jako výdaje za nákup materiálu, výdaje na nákup zboží, provozní režie, výdaje zaměstnancům apod. Přehled je také součástí přílohy č. 1 daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob. V přehledu jsou uvedeny informace o majetku ve vlastnictví podnikatele a údaje o dlužích v členění podle jeho potřeb. Nakonec se dopracují interní směrnice podniku, všechny podklady se vytisknou a provede se archivace daňové evidence. Archivace všech dokladů a podkladů je povinná po dobu tří let.

2.5 Úprava příjmů a výdajů na daňový základ

Fyzická osoba v daňové evidenci sestavuje základ daně z příjmů fyzických osob pomocí příjmů daňových a výdajů daňových. Informace o těchto příjmech a výdajích se čerpají z peněžního deníku. Pokud fyzická osoba nevede peněžní deník, protože není povinná ho vést, je jejím zdrojem jiná evidence, kde evidovala své výdaje a příjmy.

Uzávěrková úprava

Úpravy, které provádíme v uzávěrkové úpravě, nám snižují či zvyšují příjmy a výdaje daňové. Úpravy jsou prováděny v souladu s § 5 a § 23 ZDP. Uzávěrková úprava se rozděluje na dvě části. Na úpravu výdajů daňových a na úpravu příjmů daňových.

Výdaje daňové upravujeme například o tyto položky:

- zvyšujeme o hodnotu zřizovacích výdajů,
- zvyšujeme o hodnotu věcných vkladů (například ve formě zásob, drobného majetku, nehmotného majetku),
- zvyšujeme o hodnotu daňových odpisů hmotného majetku,
- snižuje o hodnotu darů,
- zvyšujeme o zápočet závazků,
- +jiné úpravy výdajů.

Příjmy daňové upravujeme například o tyto položky:

- Zvyšujeme o aktivaci hmotného majetku vytvořeného ve vlastní režii,
- Zvyšujeme zrušení zákonných rezerv, ať už z důvodu nerealizování účelu nebo z důvodu jejího nevyčerpání,
- Zvyšujeme o zápočet pohledávek,
- + jiné úpravy příjmů.

Úprava základu daně

Níže je popsán postup výpočtu daňové povinnosti u fyzických osob, které vedou daňovou evidenci.

Základ daně (sestavený z příjmů a výdajů daňových)

+/- úprava daňových výdajů v rámci uzávěrkové úpravy

+/- úprava daňových výdajů v rámci uzávěrkové úpravy

-daňová ztráta z minulých let (§ 34 odst. 1 ZDP)

Základ daně po odečtení ztráty

-Nezdanitelné částky dle § 15 zákona o ZDP, tj např.:

- od základu daně lze odečítat příspěvek nejvýše však do částky nejvýše 24 000 Kč zaplacený poplatníkem na jeho penzijní připojištění se statním příspěvkem, penzijní

pojištění a doplňkové penzijní spoření, vše dle podmínek stanovených v § 15 odst. 5 ZDP,

- pojistné na soukromé životní pojištění, které bylo zapláceno, maximálně však 24 000 Kč,
- hodnota bezúplatných plnění, pokud úhrnná hodnota přesáhne 2 % ze základu daně anebo činí alespoň 1 000 Kč maximálně do 15 % ze základu daně,
- odečet úroků z úvěrů ze stavebního spoření, úroků z hypotečního úvěru (max. 300 000 Kč, dle podmínek § 15 odst. 4 ZDP)

-položky odčitatelné od základu daně dle § 34 odst. 4, 5 a § 34a až 34h ZDP

Základ daně po odpočtech nezdanitelných částek a položek odčitatelných od základu daně (zaokrouhluje se na celé stovky korun dolů)

Daň

Daň se snižuje dle § 35, § 35ba, § 35 bb, § 35c např. o:

- roční slevu **24 840 Kč** na poplatníka,
- roční slevu **24 840 Kč** na manželku (manžela), nemá-li vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 68 000 Kč, žijící s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti, je-li manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP/P, zvyšuje se částka na dvojnásobek,
- roční sleva **2 520 Kč** na invaliditu, pobírá-li poplatník invalidní důchod I. a II. stupně,
- roční sleva **5 040 Kč** na rozšířenou slevu na invaliditu, pobírá-li poplatník invalidní důchod III. stupně,
- roční sleva **4 020 Kč** na studenta u poplatníka po dobu, kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání, a to až do dovršení věku 26 let nebo po dobu prezenční formy studia v doktorském studijním programu, který poskytne vysokoškolské vzdělání až do dovršení věku 28 let,
- sleva za umístění dítěte v předškolním zařízení prokazatelně vynaloženou poplatníkem za každé výživové dítě lze uplatnit slevu maximálně do výše minimální mzdy
- daňové zvýhodnění na dítě v hodnotě **15 204 Kč** za první výživové dítě, **19 404 Kč** ročně na druhé dítě a **24 204 Kč** na třetí a každé další dítě.²²

²² (Meritum Účetnictví podnikatelů 2017)

Sazba daně

Sazba daně vyjadřuje výši daňové povinnosti v procentech. Klasická sazba daně u daně z příjmů fyzických osob je **15 %**. Klasická sazba daně se může zvýšit o **solidární zvýšení daně** v případě, že příjmy ze samostatné činnosti překročí hranici ročního příjmu 1 569 552 Kč. Při výpočtu daně podle § 16 ZDP se daň zvýší o solidární zvýšení daně. Sazba solidárního zvýšení daně činí 7 % z kladného rozdílu mezi součtem příjmů zahrnovaných do dílčího základu daně a 48násobkem průměrné mzdy stanovené podle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení.

2.6 Přechod z daňové evidence na účetnictví

Podnikatel přechází z daňové evidence na účetnictví ve dvou případech, buď se podnikatel dobrovolně rozhodne začít vést účetnictví nebo přejít musí, protože splnil podmínky vymezené v zákoně o účetnictví. Ty říkají, že účetnictví musí vést:

- fyzická osoba zapsána v obchodním rejstříku,
- fyzická osoba, jejíž obrat, včetně plnění osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu, v rámci jejich podnikatelské činnosti přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 mil. Kč, a to od prvního dne kalendářního roku,
- podnikatele, kteří jsou účastníky společnosti, pokud alespoň jeden z účastníků této společnosti je účetní jednotkou.²³

Při přechodu na účetnictví se musí podnikatele řídit právními předpisy, které upravují tento přechod:

- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví,
- vyhláška č. 500/2002 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví,
- zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Zákon o účetnictví stanovuje podnikatelům povinnost vést účetnictví, pokud splní podmínky. Pak postupuje v souladu s Přílohou č.3 zákona o daních z příjmů. Přechodu je potřeba věnovat pozornost, protože účetnictví je povinné vést dalších 5 let.²⁴

---

²³ (Hakalová, Pšenková 2016)

Postup při přechodu z daňové evidence na účetnictví

Postup lze rozdělit na dvě části, a to na činnosti, které je nutno provést k prvnímu dni přechodu, a na činnosti, které je nutno provést k poslednímu dni účetního období, kdy je již podvojně účetnictví vedeno. Předtím, než se začne se samotným přechodem, je povinnost provést řádnou inventarizaci všeho obchodního majetku a závazků.

K prvnímu dni přechodu je nutno zjistit stavy majetků a závazků z evidence (z hlavních a pomocných knih, inventárních karet atd.) potom, co je provedena inventarizace, se vytvoří účtový rozvrh (dle platné osnovy pro podnikatele) a interní směrnice podniku. Poté se sestavuje zahajovací rozvaha, otevřou se účetní knihy (deník, hlavní knihu, knihu analytických účtů a knihu podrozvahových účtů apod.) a rozepisují se počáteční stavy na účtech aktiv a pasiv pomocí účtů 701- Počáteční účet rozvažný.

Na konci prvního roku, ve kterém podnikatel zahájil vedení účetnictví, je nutno upravit základ daně. Úpravy základu daně spočívají v jeho zvýšení o hodnotu vymezených položek majetku a v jeho snížení o hodnotu vymezených položek závazků.²⁵

Postup při přechodu na účetnictví z hlediska daně z příjmů

Ve zdaňovacím období se základ daně, ve kterém se zahajuje vedení podvojněho účetnictví, zvyšuje o hodnotu cenin a zásob, hodnotu poskytnutých záloh s výjimkou záloh na hmotný majetek, hodnotu pohledávek, které byly při úhradě zdanitelným příjmem.

Ve zdaňovacím období se základ daně, ve kterém se zahajuje vedení podvojněho účetnictví, „*snižuje o hodnotu přijatých záloh, hodnotu dluhů, které by při úhradě byly výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Jedná-li se o plátce daně z přidané hodnoty, rozumí se pro účely tohoto postupu hodnotu dluhu bez daně z přidané hodnoty; byl-li uplatněn odpočet daně z přidané hodnoty, hodnotou pohledávky se rozumí hodnota bez daně z přidané hodnoty, byla-li splněna daňová povinnost na výstupu základ daně se ve zdaňovacím období, ve kterém bylo zahájeno vedení účetnictví, nezvýší o hodnotu pohledávek, které by při úhradě byly zdanitelným příjmem, jedná-li se o pohledávky, které v době vedení daňové evidence byly za dlužníkem uvedeným v § 24 odst. 2 písm. y).*“²⁶

---

²⁴ (Dušek, Sedláček 2018)

²⁵ (Hakalová, Pšenková 2016)

²⁶ (Dušek, Sedláček 2018)

3 Právní, účetní a daňové aspekty účetnictví fyzické osoby

Náplní této kapitoly je charakteristika vedení účetnictví a její právní aspekty. Dále kapitola obsahuje popis formy účetnictví a jakým způsobem musí být účetnictví vedeno. Je zde popsáno, kdo vede účetnictví a účetní knihy. Větší pozornost je opět věnována teorii konci zdaňovacího období, sestavení účetní závěrky, inventarizace a popis vyčíslení daně z příjmů

Právní úprava účetnictví

Zákon o účetnictví stanovuje v souladu s Evropskou unií způsob a rozsah vedení účetnictví a požadavky na jeho průkaznost. Dále stanovuje osoby, na které se tento zákon vztahuje, viz níže.

Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví pro podnikatele, kteří jsou účetními jednotkami, rozpracovává ustanovení zákona do podrobnější úpravy. Stanoví se zde zejména:

- účetní závěrka (rozsah účetní závěrky),
- směrná účtová osnova na úrovni skupin účtů,
- účetní metody a jejich použití,
- konsolidovaná účetní závěrka.

České účetní standardy jsou zakotveny do zákona o účetnictví. Cílem účetních standardů je stanovit metody a postupy vedení účetnictví. Tvorbu a vydávání účetních standardů má na starosti Ministerstvo financí. V českých účetních standardech jsou popisovány metody a postupy pro účtování, standardy nesmí obcházet účel ani být v rozporu se zákonem o účetnictví a ostatních právních předpisů.²⁷

Předpisy upravující účetnictví se odvíjí od zákona o účetnictví, který upravuje účetní jednotky, účetní období, předmět účetnictví, základní požadavky na vedení účetnictví, účetní závěrku, výroční zprávu, zásady pro oceňování, inventarizace, archivaci účetních dokladů,

---

²⁷ (Skálová Jana, kolektiv, 2015)

formální náležitosti účetních záznamů, podmínky pro ověření účetní závěrky auditorem a v neposlední řadě sankce vyplývající ze správních deliktů.

Povinnost vedení účetnictví je obsažen v zákoně o účetnictví, který v § 1 ZDP upravuje, na jaké účetní jednotky se vztahuje. Fyzická osoba se stává účetní jednotkou v následujících případech:

- je zapsána v obchodním rejstříku,
- sama se dobrovolně přihlásí k vedení účetnictví,
- překročí zákonem stanovený obrat,
- povinnost vedení účetnictví nám upravuje zvláštní právní předpis.

Pokud je fyzická osoba zapsána v obchodním rejstříku, je účetní jednotkou podle § 1 odst. 2 písm. d) ZÚ. Tato osoba má povinnost vést účetnictví ode dne zápisu do obchodního rejstříku až do dne výmazu z obchodního rejstříku, nevzniká-li jí povinnost vést účetnictví z jiného uvedeného důvodu.

Fyzická osoba se může stát účetní jednotkou na základě svého rozhodnutí. V tom případě je fyzická osoba povinna vést účetnictví od prvního dne účetního období následujícího po období, ve kterém se rozhodla vést účetnictví.

Dále je účetní jednotkou fyzická osoba, pokud její obrat podle ZDPH, včetně příjmů osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu, v rámci její podnikatelské činnosti přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč, a to od prvního dne kalendářního roku.

Účetní jednotkou se stává i fyzická osoba, již povinnost vedení účetnictví ukládá zvláštní právní předpis. Taková fyzická osoba je povinná vést účetnictví od prvního dne zahájení činnosti až do dne ukončení činnosti, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak. Toto pravidlo platí jen tehdy, pokud fyzická osoba nesplňuje ani jednu z výše uvedených podmínek.²⁸

---

²⁸ (Pilátová Jan, kolektiv, 2016)

3.1 Forma vedení účetnictví

Účetní jednotky mají povinnost zachycovat všechny skutečnosti, které jsou předmětem účetnictví. Tyto skutečnosti, které jsou předmětem daně, jsou nazývány účetními případy. Účetní případy účetní jednotka zachycuje na účetních knihách.

Každý dokument, jehož obsahem jsou data, která jsou zobrazením skutečností účetními jednotkami se nazývá **účetní záznam**. Účetní záznamy mohou mít formu buďto listinnou, technickou nebo smíšenou. Zákon o účetnictví považuje za:

- **listinnou formu** – účetní záznam zaznamenaný na listinu rukopisem, tiskařskou nebo reprografickou technikou, strojem a jeho obsah je pro fyzickou osobu čitelný,
- **Technickou formu** – účetní záznam zaznamenaný elektronickým nebo jiným způsobem nespádajícím do listinné formy, a opět je jeho obsah pro fyzickou osobu čitelný,
- **Smíšenou formu** – účetní záznam v listinné formě obsahující též informace v technické formě pro fyzickou osobu nečitelné, který umožňuje převedení do formy čitelné pro fyzickou osobu.

Účetní doklad je záznam, který účetní jednotka vystavila v listinné či technické formě, a jehož obsahem je některá ze skutečností, která je předmětem účetnictví. Účetní doklad musí obsahovat tyto náležitosti:

- označení účetního dokladu,
- okamžik vyhotovení účetního dokladu,
- okamžik uskutečnění účetního případu,
- obsah účetního případu a jeho účastníky,
- peněžní částku nebo informaci o ceně za měrnou jednotku a vyjádření množství,
- podpisový záznam.²⁹

3.1.1 Účetní knihy

Účetní knihy jsou záznamy v technické nebo listinné podobě, do kterých se zapisují účetní případy. Na rozdíl od daňové evidence, kde jsou všechny knihy a karty pro evidování podnikateli doporučeny, v účetnictví je povinnost vést tyto knihy.

---

²⁹ (Meritum Účetnictví podnikatelů 2017)

Deník

Deník zachycuje účetní případy chronologicky za sebou, časově uspořádané v posloupnosti podle jejich vzniku. Význam deníku:

- časově uspořádává účetní informace,
- má za úkol zabránit dodatečným úpravám a vpisování případů,
- zajišťuje průkaznost a spolehlivost účetních údajů vazbou na doklady,
- napomáhá k odhalení chyb dopouštěných v hlavní knize,
- spojuje doklady s hlavní knihou.

Deník musí o jednom účetním zápisu obsahovat alespoň datum zapsání případu do deníku, číslo řádku deníku, druh a číslo dokladu, na základě kterého byla položka zapsána, slovní popis operace (není nutný), částku a účet MD a Dal, na které byly položky zapsány.

Hlavní kniha

V hlavní knize nalezneme syntetické účty a na nich věcně uspořádané účetní zápisy. Z hlavní knihy se získávají ty nejdůležitější informace o stavu a pohybu jednotlivých složek aktiv, pasiv, nákladů a výnosů. Syntetické účty obsažené v hlavní knize musí odpovídat účtovému rozvrhu a musí obsahovat minimálně zůstatky ke dni otevření hlavní knihy, obraty strany MD a Dal nejvýše za kalendářní rok a zůstatky k okamžiku účetní závěrky.

Účetní jednotky otevírají účty hlavní knihy ke dni vzniku, k prvnímu dni nového účetního období, ke dni vstupu do likvidace nebo ke dni následujícímu po dni, kterým nastanou účinky zrušení konkurzu.

Účty hlavní knihy se nově otevírají pro každé účetní období, a to počátečními zůstatky k prvnímu dni nového účetního období. Tyto stavy navazují na konečné stavy syntetických účtů z minulého účetního období.³⁰

Americký deník

Při vedení zjednodušeného rozsahu účetnictví je možnost vést deník a hlavní knihu jako jednu účetní knihu. V praxi se této knize říká **americký deník**.³¹

---

³⁰ (Škállová, 2018)

³¹ (Meritum Účetnictví podnikatelů 2017)

Kniha analytických účtů

Je to kniha, ve které jsou podrobně rozváděny účetní zápisy hlavní knihy. Forma knih analytických účtů není nějak právně upravena, a proto je forma vedení analytických účtů čistě na účetní jednotce. Hodnoty v peněžních jednotkách v těchto knihách musí odpovídat příslušným souhrnným částkám, obratu nebo zůstatkům syntetických účtů, k nimž se knihy vedou. V knihách analytických účtů a v pomocných knihách se užije vyjádření v peněžních jednotkách, nelze použít jen měrné jednotky.³²

Kniha podrozvahových účtů

Od roku 2002 se do výčtu účetních knih připojila i kniha podrozvahových účtů. Tato kniha má stejné vlastnosti jako kniha analytických účtů, akorát obsahuje účty sedmé účtové třídy – Závěrkové podrozvahové účty.

3.1.2 Oceňování v účetnictví

Oceňování je přiřazení peněžní částky konkrétnímu množství a druhu majetku. Výběr vhodné oceňovací veličiny má významný vliv na výši, reálnost, správnost a objektivnost vykazovaného stavu a změn majetku a zdrojů jeho financování.

Účetní jednotka nemůže o různorodých ekonomických jevech účtovat pouze v naturálních jednotkách, ale převádí je na společnou jednotku, tedy na jednotky peněžní.

Zákon o účetnictví uznává dva okamžiky, ke kterým jsou majetek a dluhy oceňovány. Prvním je okamžik pořízení nebo uskutečnění účetního případu. Druhou alternativou je ocenění majetku a dluhů ke konci rozvahového dne či k jinému okamžiku, k němuž se účetní závěrka sestavuje.

Oceňování majetku a dluhů při pořízení

Při okamžiku pořízení majetku se rozlišují čtyři základní oceňovací metody pořizovací cena, reprodukční pořizovací cena, vlastní náklady, jmenovitá hodnota.

První zmíněnou oceňovací metodou je pořizovací cena, která zahrnuje cenu pořízení a vedlejší náklady spojené s pořízením. Pořizovací cenou oceňujeme dlouhodobý nehmotný a dlouhodobý hmotný majetek, nakoupené zásoby, derivátové operace, pohledávky nabyté za úplatu.

---

³² (Škállová, 2018)

Reprodukční pořizovací cena je cena, kterou by byl majetek pořízen v době, kdy se o něm účtuje. Reprodukční pořizovací cenou oceňujeme majetek v případě bezúplatného nabytí, majetek vyrobený ve vlastní režii, u něhož nejsme schopni stanovit výši vlastních nákladů.

Vlastní náklady jsou veškeré náklady vynaložené na výrobu materiálu či hmotného majetku. Touto metodou oceňujeme zásoby vlastní výroby, dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek vlastní výroby.

Poslední metodou je jmenovitá hodnota, kterou oceňujeme pohledávky, dluhy, peněžní prostředky a ceniny.

Oceňování k rozvahovému dni

U oceňování k rozvahovému dni se majetek přeceňuje na **reálnou hodnotu**. Reálnou hodnotou se rozumí tržní hodnota a ocenění kvalifikovaným odhadem či posudkem znalce. Fyzická osoba však na reálnou hodnotu svůj majetek nepřeceňuje.

Pokud se vyskytne situace, kdy nejde majetek nebo dluh přecenit na reálnou hodnotu, použije se oceňovací techniky používané k okamžiku pořízení majetku a dluhů.

3.2 Náklady a výnosy

V účetnictví je třeba účtovat o nákladech a výnosech. Z nákladů a výnosů se v účetnictví sestavují základ daně, proto je třeba definovat, co vlastně jsou náklady a výnosy, a je třeba si je neplést s příjmy a výdaji. Tyto pojmy budou v této podkapitole blíže popsány. V účetnictví je také třeba náklady a výnosy časově rozlišovat. Časové rozlišení je zde také definováno.

Náklady

Náklady se dají definovat jako peněžní vyjádření prostředků vynaložených za účelem dosažení výnosů v rámci běžného účetního období. Z finančního hlediska jde vlastně o snížení vlastního kapitálu. Náklady zároveň představují snížení ekonomického prospěchu, jež má za následek snížení aktiv nebo zvýšení závazků. Náklady jsou jakýmsi měřítkem spotřeby a opotřebení majetku a práce zaměstnanců. Náklady jsou faktorem, který přímo ovlivňuje efektivnost účetní jednotky, a to z toho důvodu, že výsledek hospodaření nemusíme kladně ovlivňovat jen snahou o vysoké výnosy, ale snažíme se také o snižování nákladů.

Ze zásad pro účtování nákladů nám vychází dva základní principy, které je nutno při účtování respektovat. Prvním principem je **věcná souvislost nákladů a výnosů**. Jde o věcnou souměřitelnost výnosů a nákladů, tzn. přiřazování výnosů a nákladů tak, aby byly ve výsledovce vykázány souměřitelné náklady a výnosy běžného účetního období. Jinak řečeno, ke každému výnosu by měl být přiřazen s ním související náklad. Druhým principem je **časová souvislost nákladů a výnosů**. Tento princip má zajistit časovou vazbu nákladů na příslušné období. Náklady se přiřazují k období, k němuž se váží bez ohledu na to, kdy nastaly výdaje. Náklady výdaje budoucích období je nutno časově rozlišovat.

V účetnictví je pro náklady vyhrazena účtová třída 5 - Náklady, kde se účtují, až na výjimky na stranu MD. Při otevírání účtů nákladové účty nemají počáteční stav na rozdíl od účtů rozvahových z účtových tříd 0–4. Při uzavírání účetních knih se totiž zůstatky účtů páté účtové skupiny převádí na vrub příslušného účtu účtové skupiny 71 – Účet zisku a ztrát. Náklady nepodléhají inventarizaci jako jednotlivé složky majetku.

Náklady rozdělujeme na provozní a finanční. Za náklady z provozní oblasti se považují náklady, které ovlivňují provozní výsledek hospodaření. Do této oblasti spadají náklady, které ovlivňují chod firmy. Provozním nákladům jsou vyhrazeny účty skupin 50–54, 55 a 58, jde například o spotřebu materiálu, osobní náklady, daně a poplatky, opravy a udržování a jiné.³³

Výnosy

Výnos se dá definovat jako zvýšení ekonomického prospěchu podniku ve sledovaném účetním období, který je vyjádřený v peněžních jednotkách, a který vzniká činností firmy nikoli dodatečnými vklady vlastníkem. Nejčastější formou výnosů jsou tržby z prodeje služeb, výrobků a zboží.

U zachycování výkonů je třeba dodržovat realizační princip, což znamená, že o výnosech účtujeme v okamžiku poskytnutí služby či dodání zboží bez ohledu na skutečnost, zda došlo k přijetí platby. Z hlediska účtování nám mohou vzniknout dva případy spojené s výnosy:

- **přírůstek aktiva a výnosu**, tj. se zvýšením aktivní položky vzniká současně přírůstek výnosů, např. přijaté úroky na běžný účet,

---

³³ (Meritum Účetnictví podnikatelů 2017)

- **úbytek pasiv a přírůstek výnosu**, tj. současně s přírůstkem výnosu se snižuje stav pasivní položky, např. úhrada závazků vůči zaměstnancům v naturální formě dle interního dokladu.

Výnosy se v zásadě účtují do období, se kterým časově a věcně daný výnos souvisí. Pokud nastane situace, kdy výnos časově nebo obsahově nesouhlasí, je nutno tento případ časově rozlišit.

V účetnictví je pro výnosy vyhrazena účtová třída 6, kde se účtují na stranu Dal. Při otevírání účtů nemají výnosové účty počáteční stav stejně jako u nákladových a na rozdíl od účtů rozvahových z účtových tříd 0–4. Při uzavírání účetních knih se totiž zůstatky účtů šesté účtové skupiny převádí na vrub příslušného účtu účtové skupiny 71 – Účet zisku a ztrát.³⁴

3.2.1 Účtový rozvrh

Účetní jednotka nemůže účtovat o skutečnostech, jak se jí zachce. Musí se řídit účtovou osnovou vydanou Ministerstvem financí České republiky pomocí vyhlášek k zákonu o účetnictví. Tyto vyhlášky stanovují účtové třídy a skupiny, dílčí účty v jednotlivých skupinách si jednotka volí sama, jak potřebuje. Níže je popsáno rozdělení účtů do tříd:

- třída 0, účty pro dlouhodobý majetek,
- třída 1, účty pro zásoby,
- třída 2, účty pro krátkodobý finanční majetek a peněžní prostředky,
- třída 3, účty pro zúčtovací vztahy,
- třída 4, účty kapitálové a účty pro dlouhodobé závazky
- třída 5, účty pro náklady,
- třída 6, účty pro výnosy,
- třída 7, Závěrkové a podrozvahové účty.

3.2.2 Časové rozlišení nákladů a výnosů

Pokud nastane při účtování výnosů nebo nákladů nesoulad mezi věcným a časovým hlediskem, je nutné tyto situace zachycovat prostřednictvím účtů časového rozlišení. V případě časového rozlišení v účetnictví se myslí situace, kdy náklad či výnos, *který*

---

³⁴ (Meritum Účetnictví podnikatelů 2017)

*v současné době realizujeme, se časově, případně i věcně týká jiného období, než je to, ve kterém právě účtujeme.*³⁵ Náklad nebo výnos se může týkat nejen jednoho ale i více předcházejících ale také i nadcházejících období.

Časovému rozlišení nepodléhají nevýznamné částky, kdy jejich ponecháním v nákladech či výnosech bez časového rozlišení není dotčen účel časového rozlišení, a účetní jednotka tím prokazatelně nesleduje záměrné upravování výsledku hospodaření nebo pravidelně se opakující výdaje, popřípadě příjmy za předpokladu, že se výrazněji neovlivní časová a věcná souvislost nákladů a výnosů (např. předplatné odborných časopisů).

V širším smyslu časové rozlišení neslouží jen k přechodným účtům aktiv a pasiv, ale také k odpisům a tvorbě rezerv. K účtování časového rozlišení se používá účtová skupina 38 – Přechodné účty aktiv a pasiv ale odpisy a tvorba rezerv se do této skupiny nepočítají. Do této skupiny patří účty:

- náklady příštích období (381 – aktivní),
- výdaje příštích období (383 – pasivní),
- výnosy příštích období (384 – pasivní),
- příjmy příštích období (385 – aktivní),
- dohadné účty aktivní (388)
- dohadné účty pasivní (389)

První čtyři výše uvedené účty tvoří jen čisté časové rozlišení. Rozdíly mezi dohadnými účty, účty časového rozlišení a rezervami je takový, že u **dohadných účtů** známe titul nákladu či výnosu, známe období, kterého se náklad či výnos týká, ale neznáme přesnou částku, o částce se pouze dohadujeme. **Účty časového rozlišení** se používají tehdy, pokud je znám titul nákladu či výnosu, období a také je známa přesná částka. Rezervy tvoříme pouze na náklady a to, pokud předpokládáme vznik rizika. U **rezerv** známe titul, ale neznáme období ani přesnou částku.³⁶

---

³⁵ (Meritum Účetnictví podnikatelů 2017, str. 165)

³⁶ (Meritum Účetnictví podnikatelů 2017)

Časové rozlišení v zákoně o dani z příjmů

Základem daně je rozdíl, o který příjmy (výnosy) s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně, a příjmů osvobozených od daně, převyšují výdaje (náklady), a to pro respektování jejich věcné a časové souvislosti v daném zdaňovacím období.³⁷

Jelikož by se mohlo zdát, že účetnictví a základ daně z příjmů ve věcné a časové souvislosti shodují, není to pravda. V zákoně o dani z příjmů nenajdeme „únikovou cestu“ jako v § 3 odst. 1 zákona o účetnictví v podobě možnosti porušení zásady, pokud ji není možné dodržet. Tuto možnost má jen účetnictví, protože účetnictví se neumí vrátit do již uzavřeného účetního období, daně tohle dovedou a to v podobě podání dodatečného daňového přiznání. Proto je nutné, aby věcná a časová zásada byla dodržena za všech okolností.

3.2.3 Odpisy

V minulé kapitole o daňové evidenci byly popsány daňové odpisy. V účetnictví je však účetní jednotka povinna majetek odepisovat i účetně. **Účetní odpisy** vyjadřují reálné opotřebení majetku, účetní jednotka si zvolí sama podle čeho a jaké metody bude daný majetek odepisovat. Za to daňové odpisy, vyjadřují jen limit hodnoty, do které můžou být odpisy zařazeny jako náklady daňově uznatelné.

Role odpisů v účetnictví je často opomíjena a podřazována právě roli daňové. Jsou to ale právě účetní, nikoliv daňové odpisy, které určují, zda účetnictví a účetní závěrka bude, nebo nebude podávat věrný a poctivý obraz skutečnosti³⁸

Účetní jednotka může majetek odepisovat tehdy, pokud má vlastnické právo k tomuto majetku, hospodář s majetkem státu nebo s majetkem územně samosprávných celků, nebo jej používají v případech smlouvy o výpůjčce, když vlastnické právo nabývá na základě projevu či vůle jiným způsobem než převzetím věci a dalších případech stanovených právními předpisy, např. nájmu podniku.

Účetní jednotky si metodu účetního odepisování sestavuje sama. Například u automobilu zvolí odepisování podle ujetých kilometrů.

Účetní jednotka může odepisovat podle již sestaveného plánu a předpisů. Může se ale stát, že realita se může začít, odvíjet a již nesedí se stanovenými plány. Účetní jednotka by se měla v průběhu odepisování zamyslet, zda je možné změnit odpisový plán a změnit výši odpisů. I když se účetní předpisy časté změně účetních metod brání, máme-li dodržet zásadu

³⁷ (Meritum Účetnictví podnikatelů 2017, str. 167)

³⁸ (Meritum Účetnictví podnikatelů 2017 str. 359)

věrného zobrazení, je nutné odpisový plán v průběhu odpisování změnit. Přerušení odpisování by bylo v rozporu s realitou, jelikož i v případě, že se majetek například rok nepoužívá, dochází k zastarávání prostým plynutím času. **Přerušení účetních odpisů tedy není možné.**

3.3 Účetní závěrka

Účetní závěrka je veřejný dokument, ze kterého čerpají informace nejen fyzická osoba, ale také obchodní partneři, státní instituce, banky apod. Informace objevující se v tomto dokumentu musí být správné, úplné a nezpochybnitelné, takže je nutné věnovat pozornost při sestavování účetní závěrky.

Závěrka se sestavuje v českých korunách a jednotlivé položky jsou vyobrazeny v tisících korunách českých. Pokud však bilance přesahuje hodnotu 10 miliard korun, může se potom vykazovat v celých milionech Kč. Tuto informaci však musí uvést ve všech součástech účetní závěrky. Účetní závěrka je tvořena rozvahou, výkazem zisku a ztrát a přílohou.

Malé a mikro účetní jednotky sestavují v rámci účetní závěrky pouze rozvahu, výkaz zisku a ztráty a přílohu. Vybrané jednotky pak sestavují přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu pouze v tom případě, pokud podléhají statutárnímu auditu. Banky, pojišťovny a zajišťovny a dále penzijní fondy přehled o peněžních tocích sestavovat nemusí.

Účetní závěrka se sestavuje buďto ve zkráceném nebo plném rozsahu. Účetní jednotky mohou sestavit účetní závěrku ve zkráceném rozsahu, pokud nejsou povinny mít účetní závěrku ověřenou auditorem. Zkrácený výkaz zisku a ztráty sestavují neauditované účetní jednotky, které nejsou obchodní společnostmi.

Účetní závěrka se sestavuje k rozvahovému dni. Rozvahovým dnem je den, ke kterému se uzavírají účetní knihy. Den, ke kterému se účetní knihy uzavírají, je upraven v § 17 odst. 2 ZÚ.

V našem právním systému rozlišujeme účetní závěrku řádnou, mimořádnou účetní závěrku a mezitímní účetní závěrku.

Účetní závěrka musí **obsahovat**:

- jméno a příjmení, název účetní jednotky,
- sídlo nebo bydliště a místo podnikání,

- identifikační číslo, pokud je má účetní jednotka přidělené,
- předmět podnikání nebo jiné činnosti, případně účel, pro který byla zřízena,
- rozvahový den,
- okamžik sestavení účetní závěrky.

3.3.1 Inventarizace

Inventarizaci provádí účetní jednotka po zaúčtování všech účetních případů souvisejících se současným obdobím. Pomocí inventarizace se zjišťují skutečné stavy veškerého majetku a závazků. Účetní jednotka tím porovnává, jestli stavy vykázané účetnictvím sedí se skutečným stavem, a zda není nutné účtovat o opravných položkách, rezervách a vyjadřovat další známá rizika.

Inventarizace se provádí na konci účetního období nebo k okamžiku sestavování účetní závěrky. Inventarizace však může být sestavena i průběžně během účetního období. Průběžná inventarizace se může provádět u zásob, u kterých se účtuje podle druhů nebo místa uložení. Dále hmotný majetek, který nemá stálé místo, a je v soustavném pohybu. Účetní jednotka si termíny těchto inventarizací stanoví sama. Každý druh majetku musí být inventarizován alespoň jednou ročně.

V účetnictví existují dva druhy inventur:

- fyzická inventura,
- dokladová inventura.

U **fyzické inventury** dochází ke skutečnému počítání majetku. Touto inventurou se zjišťuje stav hmotného a nehmotného majetku nebo zásob, dále se používá u prostředků v hotovosti.

U **dokladové inventury** se zase zjišťují stavy u pohledávek, dluhů, popřípadě další složky majetku, u nichž nelze provést fyzickou inventuru.³⁹

Stavy zjištěné inventurou je nutné zaznamenávat v inventurních soupisech. Tyto soupisy musí být uloženy pro prokázání provedení inventarizace, musejí se tedy **archivovat**,

---

³⁹ . (Meritum Účetnictví podnikatelů 2017)

a to po dobu pěti let po jejím provedení. Inventurní soupisy musí podepsat zodpovědné osoby za svěřený majetek a také osoby zodpovídající za provedení inventarizace. V soupisech musí být uveden i způsob zjišťování skutečných stavů, ocenění majetku, pohledávek a dluhů k okamžiku ukončení inventury. Uvádět způsoby ocenění je důležité pro případné rozhodnutí o stanovení opravných položek nebo odpisu majetku. Dále musí být v inventárních soupisech uvedeno zahájení a ukončení inventury. Pokud je možné provádět průběžnou inventarizaci majetku, může být inventurní soupis nahrazen účetním záznamem o provedení inventury a vyúčtování inventarizačních rozdílů.⁴⁰

Uzavření účetních knih

Po zaúčtování závěrkových operací, sestavení všech požadovaných výkazů a provedení inventarizace, mohou být uzavřeny účetní knihy. Účetní knihy se uzavírají účetními zápisy.

Průběh uzavírání knih vypadá následovně. Zůstatky účtů rozvahy se přeúčtují na účet 702 – Konečný účet rozvažný. Stavby nákladových a výnosových účtů se přeúčtují na účet 710 – Účet zisků a ztrát. Zůstatek účtu 710 se poté účtuje na Konečný účet rozvažný, a to buď s plusem ve formě zisku, nebo s mínusem jako ztráta.⁴¹

3.4 Úprava účetního hospodářského výsledku na daňový základ

V účetnictví se základ daně získává z rozdílu mezi výnosy a náklady. Jako zdroj pro sestavení základu daně slouží výkaz zisku a ztráty, ve kterém jsou obsaženy všechny náklady a výnosy potřebné pro správné sestavení základu daně z příjmů.

Daňové a nedaňové náklady

Účetnictví člení náklady na daňově uznatelné a daňově neuznatelné. Daňově uznatelné náklady slouží pro zjištění základu daně a jsou to takové náklady, které jsou vynaloženy na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů ve výši prokázané poplatníkem a ve výši stanovené zákonem o dani z příjmů a zvláštními předpisy. Poplatník se tedy snaží logicky o to, aby měl co nejvíce nákladů uznatelných, jelikož náklady daňově uznatelné základ daně snižují

---

⁴⁰ (Meritum Účetnictví podnikatelů 2017)

⁴¹ (Meritum Účetnictví podnikatelů 2017)

Položky odčitatelné od základu daně

Od základu daně se dá jako první odečíst **ztráta z minulých let**, která vznikla a byla vyměřena za předchozí zdaňovací období nebo jeho část, a to nejdéle v pěti zdaňovacích obdobích následujících bezprostředně po období, za které se daňová ztráta vyměřuje. Dále lze odčíst položky podle § 34a až 34h, ZDP.

Úprava základu daně

Zde je popsán postup výpočtu daňové povinnosti u fyzických osob, které vedou účetnictví. Úprava základu daně je v této kapitole popsána stručněji, jelikož v předešle kapitole o úpravě daňového základu při vedení daňové evidence je tento postup popsán také a vyčíslení daně je téměř totožná.

Účetní výsledek hospodaření před zdaněním

-výnosy, které nejsou součástí základu daně

-výnosy, které tvoří samostatný základ daně

+náklady, které nelze uznat k zahrnutí do základu daně (náklady daňově neuznatelné)

Základ daně

-daňová ztráta z minulých let (§ 34)

Základ daně po odečtení ztráty

-Nezdanitelné částky dle § 15 zákona o ZDP, tj např.:

- od základu daně lze odečítat příspěvek na jeho penzijní připojištění se statním příspěvkem, penzijní pojištění a doplňkové penzijní spoření,
- pojistné na soukromé životní pojištění, které bylo zapláceno,
- hodnota bezúplatných plnění, pokud úhrnná hodnota přesáhne 2 % ze základu daně anebo činí alespoň 1 000 Kč maximálně do 15 % ze základu daně,
- odečet úroků z úvěrů ze stavebního spoření, úroků z hypotečního úvěru (max. 300 000 Kč, dle podmínek § 15 odst. 4 ZDP).

-položky odčitatelné od základu daně dle § 34 odst. 4, 5 a § 34a až 34h ZDP

Základ daně po odpočtech nezdanitelných částek a položek odčitatelných od základu daně (zaokrouhuje se na celé stovky korun dolů)

Daň

Daň se snižuje dle § 35, § 35ba, § 35 bb, § 35c např. o:

- roční slevu na poplatníka,
- roční slevu na manželku (manžela), nemá-li vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 68 000 Kč, žijící s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti,
- roční sleva na invaliditu, pobírá-li poplatník invalidní důchod I. a II. stupně,
- roční sleva na rozšířenou slevu na invaliditu, pobírá-li poplatník invalidní důchod III. stupně,
- roční sleva na studenta u poplatníka po dobu, kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání,
- sleva za umístění dítěte v předškolním zařízení,
- daňové zvýhodnění na dítě.

Sazba daně

Sazba daně je stejná pro všechny fyzické osoby jak pro ty, co vedou daňovou evidenci, tak pro osoby vedoucí účetnictví. Tudiž sazba je 15 %. **Solidární zvýšení daně** je již popsáno v kapitole 2.5 Úprava příjmů a výdajů na daňový základ.

Závazky ke státnímu rozpočtu

Závazky ke státnímu rozpočtu, tedy náklady na daň z příjmů, se rozlišují na daň z příjmů splatnou a odloženou. Od 1. 1. 2016 se zrušilo vykazování mimořádných nákladů a mimořádných výnosů, a proto se už nerozlišuje ani daň splatná nebo odložená, z běžné a mimořádné činnosti.

Daň splatná je předpis daně z příjmů při uzávěrce účetního období, která by měla být hrazena ve prospěch správce daně. Daň splatná se účtuje na straně MD v účtové skupině 59 – Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů na účet 591 s podvojným zápisem na účtech skupině 34 – Zúčtování daní a dotací na účtu 341.

4 Aplikace daňových optimalizací na příkladech

Tato kapitola je věnována zhodnocení optimalizace daňové povinnosti u dani z příjmů fyzických osob. Bude vycházet z poznatků z teoretických kapitol. Hlavní náplní této praktické kapitoly je optimalizování daňové povinnosti fyzických osob pomocí srovnání výše základu daně v účetnictví, daňové evidenci a paušálními výdaji.

Pan Novák je fyzická osoba, registrovaná k dani z příjmů v České republice, podniká na základě živnostenského oprávnění a svou podnikatelskou činnost zahájil v roce 2015. Pan Novák vyrábí dřevěný nábytek na základě Přílohy č. 1 k zákonu 455/1991 Sb. mezi živnosti – truhlářství, podlahářství, která spadá mezi živnosti řemeslné a k tomu poskytuje návrhářské služby interiérů, které spadají do živnosti volných. Odbornou způsobilost pro provozování řemeslné živnosti podnikatel splnil, jelikož má výuční list z oboru truhlářství, a také pracoval 3 roky v nábytkářské firmě. Všeobecné podmínky byly také splněny, pan Novák dosáhl věku 18 let, je způsobilý k právním úkonům, je bezúhonný a nemá žádné nedoplatky vůči finančnímu úřadu ani správě sociálního zabezpečení. Nábytek prodává občanům zakázkovou výrobou. O zásobách účtuje způsobem A.

Občas využívá na výpomoc zaměstnance na dohodu o provedení práce. Svou živnost provozuje v pronajaté dílně, jeho měsíční nájem vychází na 2 000 Kč. Podnikatel si hradí penzijní připojištění se státním příspěvkem podle smlouvy o penzijním připojištění se státním příspěvkem uzavřené podle smlouvy mezi poplatníkem a penzijní společností podle § 15 odst. 5 ZDP. Za rok 2019 zaplatil na penzijním pojištění 11 000 Kč. Dále si také platí pojistné na soukromé životní pojištění. V roce 2019 celkem zaplatil 7 000 Kč.

Pan Novák si na začátku roku pořídil osobní automobil. Automobil chce využívat i pro soukromé účely. V případě pana Nováka se účetní odpisy rovnají odpisům daňovým. Podnikatel také poskytl dar škole ve výši 3 000 Kč. Podnikatel má jedno dítě, na které neuplatňuje daňové zvýhodnění, protože zvýhodnění uplatňuje jeho manželka.

4.1.1 Automobil v podnikání

Pan Novák si 1. 1. 2019 pořídil osobní automobil Mazdu 6 za 300 000 Kč. Průměrná spotřeba automobilu je 6 l na 100 km. Podnikatel předpokládá, že automobil bude využívat z 75 % pro podnikatelské účely a z 25 % pro soukromé účely, a proto se rozhoduje, zda automobil zařadit do obchodního majetku či nikoli. Předpokládá, že za tento rok ujede 7 500 km. Tudíž 5 625 km pro podnikatelské účely a 1 875 km pro soukromé účely.

Pokud by se pan Novák rozhodl **zařadit automobil do obchodního majetku**, mohl by si do nákladů daňově uznatelných zařadit – náklady na opravy a udržování, povinné zákonné pojištění, havarijní pojištění, vody do ostřikovačů a olej, výdaje na parkovné, daňové odpisy, pohonné hmoty a jiné. Jelikož automobil není využíván ze 100 % pro podnikatelské účely ale jen z 75 %, budou některé výdaje spojené s automobilem daňově uznatelné jen z 80 %, bude je tedy potřeba krátit. Jediný náklad uznatelný v plné výši je silniční daň. Pokud jde o pohonné hmoty, průměrná cena pohonných hmot je podle § 158 odst. 3, 33,10 Kč u benzínu automobilového 95 oktanů. Podle této vyhlášky by tedy podnikatel utratil 14 895 Kč za rok.

Za předpokladu že se podnikatel rozhodne **nezařadit automobil do obchodního majetku**, mohl by uplatnit jako daňově uznatelné výdaje – sazbu pro náhrady za amortizaci, silniční daň nebo náhradu výdajů za spotřebované pohonné hmoty.

Dalším úkolem pro podnikatele je se rozhodnout, zda **uplatnit skutečné výdaje za pohonné hmoty nebo paušální náhradu**. Podnikatel nakonec ujel stejný počet kilometrů jako byl předpoklad, ale pro podnikatelské účely automobil využil z 80 %. Skutečné výdaje na pohonné hmoty činily 14 895 Kč. Podnikatel však může uplatnit jen 11 916 Kč, jelikož automobil využil z 20 % i pro soukromé účely.

Paušální náhrady na pohonné hmoty jsou ve výši 5 000 Kč měsíčně, avšak pan Novák může využít jen krácený paušál 80 %, protože automobil nebyl využit jen k podnikatelským účelům.

Pan Novák se rozhodl **zařadit** automobil do obchodního majetku, učinil tak hned 1. ledna. Také se rozhodl pro **uplatnění skutečných výdajů** za pohonné hmoty.

Odpisy

Podnikatel bude odepisovat automobil, jehož pořizovací cena je 300 000 Kč. Metodu odepisování si pan Novák může zvolit, jelikož je to nově zařazený majetek. Odepisuje také stroj, který má ve své dílně, s pořizovací cenou 70 000 Kč.

Stroj byl pořízen na začátku roku 2017. Stroj je také zařazen v druhé odpisové skupině a je letos odepisován třetím rokem. Daňově odepisuje stroj rovnoměrně.

Automobil patří do druhé odpisové skupiny. Je to nově pořízený dlouhodobý hmotný majetek, takže si podnikatel může zvolit, jakou metodou daňových odpisů chce automobil odepisovat. Může zvolit metodu zrychleného nebo rovnoměrného odepisování.

V následující tabulce jsou uvedeny výše ročních odpisů pro rok 2019.

Tab. 4.1- Roční daňové odpisy

Majetek	Automobil		Stroj
Metoda odepisování	Rovnoměrný	zrychlený	rovnoměrný
Odpis v roce 2019	33 000 Kč	60 000 Kč	15 575 Kč

Zdroj: Vlastní výpočet

Podnikatel si zvolil metodu odepisování automobilu rovnoměrně stejně jako tomu je u stroje.

4.1.2 Zaměstnanec

Pan Novák zaměstnává zaměstnance na občasnou výpomoc na dohodu o provedení práce. Protože se jedná jen o dohodu o provedení práce a ne o hlavní pracovní poměr, podnikatel nebude za zaměstnance odvádět sociální a zdravotní pojištění. Podnikatel bude zaměstnanci strhávat a odvádět srážkovou daň ze mzdy.

4.2 Optimalizace daně z příjmů v daňové evidenci

V této části se práce zabývá optimalizací daňové povinnosti z příjmů v daňové evidenci.

V této problematice je třeba nejprve sestavit přehled příjmů a výdajů. A ty následně roztrždit na příjmy a výdaje daňově uznatelné a na příjmy a výdaje daňově neuznatelné. Roztržení nákladů je nutné, protože základ daně v daňové evidenci se sestavuje jen z příjmů a výdajů daňových.

Níže v tabulce jsou vyobrazeny vzniklé příjmy a výdaje.

Tab. 4.2 – Zjednodušený přehled příjmů a výdajů

Výdaje daňové	Výdaje nedaňové	Příjmy daňové	Příjmy nedaňové
35 000 Kč	3 000 Kč	89 000 Kč	200 000 Kč
1 500 Kč	250 000 Kč	82 000 Kč	15 000 Kč
5 500 Kč	15 000 Kč	95 000 Kč	
300 Kč	2 000 Kč	95 000 Kč	
30 000 Kč	15 000 Kč	100 Kč	
14 895 Kč	3 000 Kč		
24 000 Kč	5 000 Kč		
3 000 Kč	6 500 Kč		
5 000 Kč			
300 Kč			
24 000 Kč			
143 495 Kč	299 500 Kč	371 100 Kč	215 000 Kč

Zdroj: Vlastní výpočet

Z přehledu je zřejmé, že příjmy daňové jsou ve výši 371 100 Kč a výdaje daňové jsou ve výši 143 495 Kč. Z těchto dvou hodnot se bude sestavovat základ daně pro daň z příjmů, ale nejprve je třeba tyto příjmy a výdaje podrobit uzávěrkové úpravě. Budeme muset své daňové příjmy zvýšit o aktivaci zásob ve výši 500 Kč. A poté upravit i své daňové výdaje, které budeme zvyšovat o hodnotu daňových odpisů 41 975 Kč, neboť automobil byl využit i k soukromým účelům z 20 %, proto nezvyšujeme o celou hodnotu odpisů 48 575 Kč. Dále snižovat o hodnotu poměrné části výdajů na pohonné hmoty ve výši 2 979 Kč, protože svůj automobil využil z 20 % k soukromým účelům. Tudiž tuto část výdajů na PHM nemůže podnikatel použít jako daňově uznatelný výdaj.

Tab. 4.3 – Uzávěrková úprava příjmů daňových

Uzávěrková úprava příjmů daňových	Částka
Příjmy daňové	371 100 Kč
zvýšení o aktivaci zásob	500 Kč
Příjmy daňové po uzávěrkové úpravě	371 600 Kč

Zdroj: Vlastní výpočet

Tab. 4.4 – Uzávěrková úprava výdajů daňových

Uzávěrková úprava výdajů daňových	Částka
Výdaje daňové	143 495 Kč
Zvýšení o daňové odpisy	41 975 Kč
Snížení o výdaje na PHM využité k soukromým účelům	2 979 Kč
Výdaj daňové po uzávěrkové úpravě	182 491 Kč

Zdroj: Vlastní výpočet

Pokud je provedena uzávěrková úprava jak příjmů, tak výdajů, sestaví se z takto upravených příjmů a výdajů základ daně pro výpočet daně z příjmů.

Od základu daně se nejprve odečítají nezdanitelné části základu daně podle § 15 ZDP. Mezi tyto položky v podnikatelově případě patří dary, které poskytl škole ve výši 3 000 Kč. Pan podnikatel si přispívá na penzijní připojištění, avšak pouze v částce 11 000 Kč, tudíž si tuto nezdanitelnou část základu daně nemůže uplatnit, jelikož placená částka nepřesáhla hodnotu 12 000 Kč. Dále soukromé životní pojištění od základu daně můžeme odečíst v plné výši 7 000 Kč, protože výplata pojistného plnění je ve smlouvě sjednána až po 60 měsících od uzavření smlouvy a současně nejdříve v kalendářním roce, v jehož průběhu dosáhnete věku 60 let.

Takto upravený základ daně se násobí sazbou pro daň z příjmů FO 15 % a vyjde nám daň před slevou 26 865 Kč. Po odečtení základní slevy na poplatníka 24 840 Kč je výsledná daňová povinnost 2 025 Kč.

Tab. 4.5 - Výpočet daně z příjmů v daňové evidenci

Příjmy daňové, upravené o uzávěrkovou úpravu	371 600 Kč
Výdaje daňové, upravené o uzávěrkovou úpravu	182 491 Kč
Základ daně	189 109 Kč
-Dary	3 000 Kč
-životní pojištění	7 000 Kč
Snížený základ daně	179 109 Kč
Zaokrouhlený základ daně	179 100 Kč
Daň (15 %)	26 865 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevách	2 025 Kč

Zdroj: Vlastní výpočet

Podnikatel by mohl ještě daň optimalizovat tím způsobem, že by neuplatnil skutečné výdaje za dopravu, nýbrž paušální výdaje za pohonné hmoty, čímž by podnikatel docílil ještě

nižší daně a pravděpodobně by se dostal na nulovou daň z příjmů. Daň by se dala optimalizovat ještě přerušením daňového odepisování v případě, že by podnikatel využíval automobil ze 100 % jen pro podnikatelské účely. Podnikatel však automobil využil z 20 % pro soukromé účely, tudíž daňové odepisování přerušit nemůže.

Výpočet této optimalizace s využitím paušální částky za pohonné hmoty bude téměř totožný jako předchozí postup, s tím rozdílem, že k výdajům se připočte hodnota 48 000 Kč, což je hodnota paušálních výdajů snižená o 20 % z důvodu využití automobilu i k soukromým účelům. Od základu daně odečteme jen odčitatelné položky, což jsou dary a životní pojištění. Snižený základ daně zaokrouhlený se opět násobí sazbou 15 %, odečte se sleva na poplatníka a nevychází nám žádná daňová povinnost.

Následuje tabulka, optimalizace daně z příjmů.

Tab. 4.6 – Optimalizace daně z příjmů

Příjmy daňové, upravené o uzávěrkovou úpravu	371 600 Kč
Výdaje daňové, upravené o uzávěrkovou úpravu	218 575 Kč
Základ daně	153 025 Kč
-Dary	3 000 Kč
-životní pojištění	7 000 Kč
Snižený základ daně	143 025 Kč
Zaokrouhlený základ daně	143 000 Kč
Daň (15 %)	21 450 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevách	0 Kč

Zdroj: Vlastní výpočet

Po využití paušálních náhrad za dopravu jsme podnikateli zoptimalizovali daňovou povinnost na 0 Kč. Podnikatel nevyužije celou základní slevu na poplatníka, protože nemůže jít do daňového bonusu, ale snížil si daňovou povinnost o 2 025 Kč.

4.3 Optimalizace daně z příjmů v účetnictví

K zjištění výsledku hospodaření je třeba sestavit přehled nákladů a výnosů. Přehled o jednotlivých nákladech a výnosech vzniklých za hospodářský rok je sestaven v následující tabulce. Data pro tabulku jsou použity z přílohy č. 1.

Tab. 4.7 - Seznam vzniklých nákladů a výnosů

NÁKLADY		VÝNOSY	
501 - Spotřeba materiálu	81 895 Kč	601 - Tržby za vlastní výrobky	321 000 Kč
513 - Náklady na reprezentaci	8 500 Kč	602 - Tržby z prodeje služeb	247 000 Kč
518 - Ostatní služby	48 000 Kč	662 – Úroky	100 Kč
521 - Mzdové náklady	10 000 Kč		
526 - Sociální náklady IP	35 000 Kč		
543 – Dary	3 000 Kč		
549 - Manka a škody z prov. činnosti	350 Kč		
551 – Odpisy	48 575 Kč		
562 – Úroky	300 Kč		
568 - Ostatní finanční náklady	300 Kč		
586 - Aktivace VP služeb	- 500 Kč		
Celkem	235 420 Kč	Celkem	568 100 Kč

Zdroj: Vlastní výpočet

Výše uvedené náklady a výnosy se musí rozdělit na náklady a výnosy z provozní části a z finanční části. Z každé části se sestaví dílčí výsledky hospodaření pro výpočet daně z příjmů fyzických osob. Je tedy třeba sečíst všechny výnosy a od nich odečíst sumu nákladů.

Následuje tabulka obsahující sestavené dílčí základy daně a účetní hospodářský výsledek podniku.

Tab. 4.8 - Dílčí výsledky hospodaření

Provozní výnosy	568 000 Kč
Provozní náklady	234 820 Kč
Výsledek hospodaření z provozní činnosti	333 180 Kč
Finanční výnosy	100 Kč
Finanční náklady	600 Kč
Výsledek hospodaření z finanční činnosti	- 500 Kč
Výsledek hospodaření za běžné období	332 680 Kč

Zdroj: Vlastní výpočet

Po vyčíslení výsledku hospodaření za běžné období přistupuje úprava na základ daně a výpočet daňové povinnosti.

Nejprve počítáme s tím, že podnikatel využije skutečné náklady na pohonné hmoty. K výsledku hospodaření musíme přičíst daňově neuznatelné náklady. Do nákladů daňově neuznatelných patří náklady na reprezentaci ve výši 8 500 Kč, sociální náklady individuálního podnikatele ve výši 35 000 Kč. Výsledek hospodaření zvyšujeme o poskytnuté dary škole ve výši 3 000 Kč, účetní odpisy ve výši 48 575 Kč. Dále musíme přičíst částku 2 979 Kč, kterou podnikatel utratil za pohonné hmoty, jelikož podnikatel využívá skutečné výdaje, a automobil byl použit i k soukromým účelům, proto částka 14 895 Kč nemůže být celá zahrnuta do nákladů daňově uznatelných.

Od takto upraveného výsledku hospodaření můžeme naopak odečíst položky jako jsou daňové odpisy v poměrné výši 41 975 Kč, neboť automobil byl využit i k soukromým účelům z 20 %, proto neodečítáme celou hodnotu odpisů 48 575 Kč a dary, které pan Novák poskytl škole.

Po takto provedených úpravách nám vyšel základ daně, který můžeme dále snížit o nezdanitelné části základu daně podle § 15 ZDP. Pan podnikatel přispívá na penzijní připojištění, avšak pouze v částce 11 000 Kč, tudíž si tuto nezdanitelnou část základu daně nemůže uplatnit, jelikož placená částka nepřesáhla hodnotu 12 000 Kč. Dále soukromé životní pojištění od základu daně můžeme odečíst v plné výši 7 000 Kč.

Tento upravený základ daně zaokrouhlíme, vynásobíme sazbou daně z příjmů FO, která je ve výši 15 %. Výslednou daň snížíme o základní slevu na poplatníka ve výši 24 840 Kč. Panu Novákovi vychází daň po základní slevě 32 025 Kč. Daň po slevě je zároveň i konečná daňová povinnost, pan Novák neuplatňuje daňové zvýhodnění na dítě.

Tab. 4.9 - Výpočet daňové povinnosti

Výsledek hospodaření	332 680 Kč
+ Náklady na pohonné hmoty (501)	2 979 Kč
+ Náklady na reprezentaci (513)	8 500 Kč
+ Sociální náklady ind. podnikatele (526)	35 000 Kč
+ Dary (543)	3 000 Kč
+ Manka a škody z provozní činnosti (549)	350 Kč
+ Odpisy (551)	48 575 Kč
Základ daně	431 084 Kč
- daňové odpisy	41 975 Kč
Základ daně	389 109 Kč
- dary	3 000 Kč
- penzijní pojištění	0 Kč
- soukromé životní pojištění	7 000 Kč
Snížený základ daně	379 109 Kč
Zaokrouhlený základ daně	379 100 Kč
Daň (15 %)	56 865 Kč
Základní sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevách	32 025 Kč

Zdroj: Vlastní výpočet

Vidíme, že podnikateli vyšla daňová povinnost ve výši 32 025 Kč, což by také pro podnikatele znamenalo, že by musel příští rok platit dvakrát ročně zálohy na daň z příjmů ve výši 40 % z této konečné daňové povinnosti. Tato daňová povinnost by se dala optimalizovat, pokud by podnikatel použil paušální výdaje na dopravu 48 000 Kč na místo skutečných vynaložených výdajů. Následuje tedy pokus optimalizaci daňové povinnosti pomocí paušálních výdajů. Postup vyčíslení daně je téměř totožný jako při použití skutečných výdajů, jen je od základu daně navíc odečtena hodnota paušálních výdajů ve výši již zmíněných 48 000 Kč.

Dále by ovšem šla daňová povinnost optimalizovat pomocí využití daňového zvýhodnění na dítě. Toto zvýhodnění by snížilo daňovou povinnost o dalších 12 504 Kč. Zvýhodnění na dítě však být využito nemůže, jelikož ho tento rok uplatňuje manželka ve svém zaměstnání.

Tab. 4.10 – Výpočet daňové povinnosti s využitím paušálních výdajů za dopravu

Výsledek hospodaření	332 680 Kč
+ Náklady na pohonné hmoty (501)	14 895 Kč
+ Náklady na reprezentaci (513)	8 500 Kč
+ Sociální náklady ind. podnikatele (526)	35 000 Kč
+ Dary (543)	3 000 Kč
+ Manka a škody z provozní činnosti (549)	350 Kč
+ Odpisy (551)	48 575 Kč
Základ daně	443 000 Kč
- daňové odpisy	41 975 Kč
- paušální výdaje za dopravu	48 000 Kč
Základ daně	356 140 Kč
- dary	3 000 Kč
- penzijní pojištění	0 Kč
- soukromé životní pojištění	7 000 Kč
Snížený základ daně	343 025 Kč
zaokrouhlený základ daně	343 000 Kč
Daň (15 %)	51 450 Kč
Základní sleva na poplatníka	24 840 Kč
Daň po slevách	26 610 Kč

Zdroj: Vlastní výpočet

Po provedené optimalizaci paušálními výdaji vidíme, že podnikateli vyšla výsledná daňová povinnost ve výši 26 610 Kč, což je o 5 415 Kč méně než při použití skutečných výdajů za dopravu. Podnikatel se také díky této optimalizaci vyhne placení záloh, protože jeho daňová povinnost klesla pod hranici 30 000 Kč.

4.4 Optimalizace daně z příjmů při vedení paušálních výdajů

Podnikatel má ještě další možnost, jak vyčíslit daň z příjmů, a to výdaji vyjádřenými v procentem. Tuto metodu vyčíslení daňové povinnosti může pan Novák využít jak v účetnictví, tak při vedení daňové evidence. Následuje popis vyčíslení daně za pomoci výdajů vyjádřených v procentech v účetnictví.

Podnikatel podniká jak v řemeslné živnosti, tak i v živnosti volné, jelikož poskytuje ještě navíc designerské služby. Procentní výše výdajů se v těchto dvou živnostech liší, proto je třeba vyčíslit základ daně zvlášť pro výnosy z vlastních výrobků a pro výnosy ze služeb.

První je třeba vyčíslit dílčí základ daně z řemeslné živnosti, který se vypočítává pomocí výnosů snížených o výdaje, které jsou ve výši 80 % zmíněných výnosů. Druhým dílčím základem daně jsou výnosy z prodeje služeb snížené o výdaje ve výši 60 % z těchto výnosů, jelikož se jedná o výnosy získané z živnosti volné.

Od vzniklého základu daně můžeme odečíst nezdanitelné části základu daně, což v našem případě jsou daňové odpisy. Dále snižujeme o hodnotu poskytnutých darů ve výši 3 000 Kč a životního pojištění 7 000 Kč.

Ze sníženého zaokrouhleného základu daně se vyčíslí 15 % daň, kterou snížíme o základní slevu na poplatníka. Daň v tomto případě podnikateli vychází nulová. Daňové zvýhodnění se již od roku 2018 může využít i v případě paušálních výdajů, avšak v našem případě jej podnikatel pro tento rok využít nemůže.

Následuje tabulka výpočtu daňové povinnosti.

Tab. 4.11 – Výpočet daně z příjmů pomocí paušálních výdajů

Výnosy z prodeje výrobků	321 000 Kč
Výdaje ve výši 80 % z výnosů	256 800 Kč
Dílčí základ daně	64 200 Kč
Výnosy z prodeje služeb	247 100 Kč
Výdaje ve výši 60 %	148 260 Kč
Dílčí základ daně	98 840 Kč
Základ daně	163 040 Kč
-Daňové odpisy	41 975 Kč
Základ daně	121 065 Kč
-Dary	3 000 Kč
-Životní pojištění	7 000 Kč
Snížený základ daně	111 065 Kč
Zaokrouhlený základ daně	111 000 Kč
daň (15 %)	16 650 Kč
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Výsledná daňová povinnost	0 Kč

Zdroj: Vlastní výpočet

Vidíme, že daňová povinnost je v tomto případě nulová, proto již není třeba, abychom se snažili vyčíslit daň při výdajích vyjádřených procentem z daňové evidence, jelikož je zřejmé, že základ daně by byl nižší než při účetnictví, a proto by také byla daňová povinnost nulová.

4.5 Zhodnocení praktické aplikace

Cílem praktické aplikace bylo srovnání daňového zatížení fyzické osoby na jednom stejně zadaném příkladu v případě, kdyby se podnikatel rozhodl vést účetnictví a stal se účetní jednotkou, v případě, že by vedl daňovou evidenci, a také pokud by uplatňoval paušální výdaje.

Nejprve byla počítána daň z příjmů v případě, že by se podnikatel rozhodl vést daňovou evidenci. Daňová povinnost byla sestavována dvakrát. Jednou při využití skutečných výdajů za dopravu. Podruhé jsme místo skutečných výdajů použili paušální náhradu. V prvním případě vyšla daň ve výši 2 025 Kč. V druhém případě jsme využili paušální náhrady za dopravu a nevznikla žádná daňová povinnost. Optimalizovat daň pomocí přerušení daňového odepisování jsme provést nemohli, jelikož automobil nebyl využit ze 100 % pro podnikatelskou činnost.

Dále byla počítána daň z příjmů v účetnictví, která vyšla poměrně vysoká oproti dani v DE. Opět byla daň počítána dvakrát. Opět byl jeden případ počítán se skutečnými výdaji za PHM a podruhé s paušální náhradou za dopravu. V prvním výpočtu vyšla daň 32 025 Kč. Podnikatel by v tomto případě musel příští rok hradit zálohy na daň z příjmů v hodnotě 40 % z poslední známé daňové povinnosti, a to dvakrát ročně. Při použití paušálních náhrad za PHM se daňová povinnost snížila na částku 26 610 Kč. Podnikateli jsme tedy snížili daňovou povinnost o 5 415 Kč, a také se podnikatel vyhne placení záloh na daň.

Nakonec byla vyčíslena daň, v případě, že by chtěl podnikatel použít paušální výdaje vyjádřené procentem. Výpočet daně byl lehce složitější, protože bylo třeba sestavit základ daně zvlášť pro jednotlivé příjmy, jelikož ne všechny příjmy spadaly do živnosti řemeslných a nemohla být teda použita jen 80 % sazby pro řemeslné živnosti, protože podnikatel vykázal příjmy i z designerských služeb, které mezi řemeslné živnosti nepatří.

Dále je třeba uvést, že paušální výdaje může podnikatel využít, pokud chce vést účetnictví nebo pokud chce vést daňovou evidenci. V práci byl proveden výpočet jen v případě účetnictví, jelikož pro daňovou evidenci to nebylo potřeba.

Daňová povinnost vyšla nulová stejně jako tomu bylo při vedení daňové evidence a uplatnění skutečných vykázaných výdajů.

Hlavní rozdíly daňové evidence s účetnictvím

V následující tabulce jsou shrnuty hlavní rozdíly mezi vedením daňovou evidencí a vedením účetnictvím.

Tab. 4.12 základní rozdíly mezi UCE a DE

	Účetnictví	Daňová evidence
Legislativa	Zákon 563/91 Sb. Vyhláška 500/2002 ČÚS Interní směrnice	Zákon 568/92 Sb. Interní směrnice
Knihy pro účetnictví a daňovou evidenci	Deník Hlavní kniha Kniha analytických účtů Kniha podrozvahových účtů	Doporučené knihy: Kniha pro evidenci příjmů a výdajů Peněžník deník Knihy pro evidenci majetku a dluhů kniha pohledávek Kniha dluhů Kniha hmotného majetku Kniha evidence jízd Kniha cenin Kniha nepřímých daní Kniha drobného majetku Kniha rezerv
Zjišťování daňového základu	účetní HV – rozdíl mezi výnosy a náklady	daňový základ – rozdíl mezi příjmy a výdaji daňově uznatelnými z peněžního deníku
	Výsledek hospodaření (rozdíl mezi V a N) upravuje podnikatel mimoúčetně na daňový základ Můžeme zjistit čistý disponibilní zisk	Upravuje se daňový základ z peněžního deníku, tj. PD – VD o uzávěrkové úpravy příjmů a výdajů v daňovém přiznání resp. V interních směrnících (např. odpisy, aktivace, leasing apod.) V tomto případě se jedná o nepeněžité operace, které

	ÚP z účtu 710 – účet zisku a ztráty	neprocházejí peněžním deníkem a podnikateli snižují nebo zvyšují základ daně
Odpisy	Účtují se na účtech o účetních odpisech dlouhodobého hmotného majetku každý měsíc, dle skutečného opotřebení majetku ÚO nejsou daňově uznatelné	Využívají se pouze daňové odpisy hmotného majetku
Hospodářský a kalendářní rok	Může být uplatněn v účetnictví hospodářský rok, který začíná jindy než 1.1., musí být oznámeno příslušnému správci daně nejméně 3 měsíce před plánovanou změnou účetního období Týká se to podnikatele, který má příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, nebo fyzický osoba s příjmy ze živnosti	Nemůže být uplatněn hospodářský rok, ale pouze kalendářní rok
Časové rozlišení	Časově se rozlišují náklady a výnosy pomocí účtu sk. 38	Časově se nerozlišuje Jediná výjimka je finanční leasing
Zaplacené zálohy	Zaplacené zálohy na zboží materiál patří do 3. a 1. účtové třídy a neovlivňují výsledek hospodaření	Zaplacené zálohy na zboží, materiál jsou daňově uznatelným výdajem v den zaplacení
Přijaté zálohy	Výše uvedené přijaté zálohy jsou účtovány do 3. účtové třídy a neovlivňují výsledek hospodaření	Výše uvedené přijaté zálohy jsou daňovým příjmem v den přijetí
Závěrka	Účetní závěrku tvoří: a) Rozvaha b) Výkaz zisku a ztráty c) Příloha	Součástí závěrky může být a) Výkaz o majetku a závazcích, který je uveden v příloze č. 1 daňového přiznání FO.
Archivace	Účetní doklady se archivují 5 let Účetní závěrka 10 let	Archivace dokladů pro případ kontroly 3 roky

Zdroj: Zpracováno dle ZÚ a ZDP

4.6 Doporučení

Pokud by se podnikatel rozhodl **vést účetnictví**, stal by se účetní jednotkou a řídil by se zákonem o účetnictví. Musel by vést hlavní knihu, deník a knihy analytických a podrozvahových účtů. Pokud by se rozhodl pro uplatnění paušálních náhrad za dopravu, nemusel by vést knihu jízd. Musel by časově rozlišovat náklady a výnosy. Musel by na konci účetního období sestavovat účetní závěrku, která obsahuje rozvahu, výkaz zisku a ztrát a cash-

flow. Také by musel účetnictví vést pět let, než by mohl popřípadě přejít na daňovou evidenci. Ve výsledku je pro podnikatele účetnictví asi nejnáročnější z pohledu administrativy a také mu zde vnikla nejvyšší daňová povinnost. Podnikateli bychom doporučili využít paušálních výdajů za dopravu namísto skutečných výdajů.

Pokud by se podnikatel rozhodl pro **vedení daňové evidence**, nebyl by účetní jednotkou a řídil by se zákonem o dani z příjmů. Zákon neukládá podnikateli žádnou povinnost vést jakoukoliv evidenci. Podnikatel by vedl některé doporučené knihy a karty jako je například peněžní deník, kniha dluhů, kniha pohledávek, karta DHM. V DE se nepoužívají účetní odpisy, nýbrž jen odpisy daňové. V daňové evidenci se ani časově nerozlišuje (s výjimkou finančního leasingu). Součástí závěrky bývá přehled o závazcích a pohledávkách a přehled o příjmech a výdajích.

Pokud by se podnikatel rozhodl **uplatňovat paušální výdaje**, pak by zvolil variantu, která je nejméně administrativně náročná, neboť v tomto případě stačí vést pouze evidenci příjmů a pohledávek vzniklých v souvislosti s ekonomickou činností a dále evidenci hmotného a nehmotného majetku, který lze odepisovat. Dále by se vůbec nemusely řešit skutečné nebo paušální výdaje na dopravu a nemuselo by počítat, z kolika procent využil automobil k podnikatelským účelům.

Podnikatel se musí rozhodnout, zda bude uplatňovat skutečné výdaje za pohonné hmoty nebo paušální náhrady za dopravu. V tomto případě by byly doporučeny paušální náhrady, jelikož v daňové evidenci i v účetnictví je daň nižší než při uplatňování skutečných výdajů a v účetnictví není povinnost vést knihu jízdy.

V tomto případě z pohledu velikosti daňového zatížení nebyl rozdíl mezi daňovou evidencí a uplatněním výdajů stanovených procentem z příjmů.

Z pohledu administrativní náročnosti je pro podnikatele nejvýhodnější uplatňovat výdaje stanovené procentem z příjmů. Pro začínající podnikatele je to zároveň nejjednodušší forma evidence a zvládnou si ji vést sami. Paušální výdaje však mohou podnikatelé uplatnit i v případě, že během roku vedli DE nebo účetnictví. Velkou výhodou také je, že podnikatelé se mohou pro každé zdaňovací období rozhodnout, zda budou uplatňovat paušální výdaje nebo výdaje skutečné. Tento přechod se však neobejde bez změny základu daně, která je řešena v ZDP v § 23 a 25.

Podnikateli bychom v tomto případě doporučili zvolit možnost s uplatněním paušálních výdajů stanovené procentem z příjmů díky nenáročnosti administrativní stránky věci a také nejnižší daňové povinnosti. Pokud by podnikateli přibyly obchodní případy v budoucích letech, není pro podnikatele náročné přejít na daňovou evidenci. Tento přechod je řešen v ⁴². Pokud však přejde z vedení daňové evidence na vedení účetnictví, musíme účetnictví vést minimálně 5 let, než můžeme zase přejít na vedení DE.

Podnikateli jsme tedy doporučili vedení paušálních výdajů. Po zjištění všech potřebných údajů je na řadě vyplnění a podání daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob. Daňové přiznání si může podnikatel vyplnit sám nebo si najmout externí účetní firmu. Daňové přiznání musí být podáno do 1. dubna 2020. Jelikož daňová povinnost podnikatele nepřesáhla částku 30 000 Kč, nebude muset v dalším roce platit zálohy na DzP.

---

⁴² § 61b vyhláška č. 500/2001 Sb., a v ZDP

5 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo optimalizovat daňovou povinnost fyzické osoby. Dílčí varianty byly porovnány na základně jednoho stejného příkladu a byly ukázány rozdílné základy daně při využití účetnictví, daňové evidence a paušálních výdajů. V každé variantě byly sestaveny základy daně a následně vypočtena daň z příjmů. Celá praktická část byla zhodnocena a shrnuta. Na konci jsme se snažili podnikateli doporučit co nejvhodnější a nejvýhodnější variantu, kde jsme nebrali v úvahu pouze výši daňové povinnosti ale také náročnost vedení účetnictví, daňové evidence a využití paušálních výdajů.

V našem případě se jako nejlepší varianta jeví uplatňovat paušální výdaje, jelikož podnikatel zčásti podniká v řemeslné živnosti truhlářství, podlahářství a uplatňuje výdaje ve výši 80 % z příjmů. Podnikatel vykazoval i příjmy z jiné než řemeslné živnosti a na tyto příjmy jsme mohli uplatnit 60 % výši příjmů. Výhodou je úspora času, neboť během roku není potřeba se příliš zabývat jednotlivými doklady a celkově je uplatnění paušálních výdajů méně administrativně náročné. Další velkou výhodou je jednoduchost, skoro každá OSVČ si zvládne paušální výdaje vypočítat sama. OSVČ tak ušetří za účetní nebo daňové poradce. Pro vedení paušálních výdajů není třeba žádný software, tudíž další úlevou pro podnikatele je úspora na výdajích za software a počítačovou techniku. Nevýhodou je, že nelze přerušit odepisování.

Další dobrou variantou pro podnikatele je vedení daňové evidence. Jedním z důvodů bylo, že daňová povinnost nevyšla i v tomto případě žádná. Další velkou výhodou bylo, že podnikatel nemusí řešit časové rozlišování výdajů a příjmů, jelikož k evidenci příjmů a výdajů v DE dochází v daném zdaňovacím období. Daňová evidence je pro podnikatele rozhodně srozumitelnější než vedení účetnictví. Vedení daňové evidence je však složitější než paušální výdaje, jelikož podnikatel již potřebuje vést více knih a karet. Podnikatel zatím neočekává vysoké obraty z podnikání, proto je daňová evidence pro podnikatele výhodnější než vést účetnictví.

V tomto případě se účetnictví jeví jako nejméně vhodná varianta pro podnikatele, jelikož daňová povinnost vyšla podnikateli poměrně vysoká a časově je vedení účetnictví dosti náročné. Ne každý podnikatel je schopen účetnictví vést sám a musí si najmout externí

firmu. Také podnikatel musí časově rozlišovat náklady a výnosy. Účetnictví bychom tedy podnikateli nedoporučili. Jedním z hlavních důvodů toho, že vedení účetnictví vyšlo nevýhodně, jsou vystavené faktury, které podnikateli zvyšovaly základ daně a zároveň se nejednalo o přírůstek peněžních prostředků.

Cílem této práce bylo optimalizovat daňovou povinnost fyzické osoby a porovnat nejvýhodnější variantu pro podnikatele. Daňová povinnost byla optimalizována a také došlo ke srovnání daňových povinností při vedení účetnictví, daňové evidence a paušálními výdaji.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

1. DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2018*. 15. vyd. Praha: Grada Publishing, 2018. 144 s. ISBN 978-80-271-0869-5.
2. HAKALOVÁ, Jana a Yvetta PŠENKOVÁ. *Daňová evidence. Teorie a praxe*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. 128 s. ISBN 978-80-7552-239-9.
3. JAMES, Simon and Christopher NOBES. *The Economics of Taxation. Principles, Policy and Practice*. 17th ed. Birmingham: Fiscal Publications, 2017. 326 p. ISBN 978-1-906201-35-7.
4. KOLEKTIV AUTORŮ. *Meritum Účetnictví podnikatelů*. 14. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. 528 s. ISBN 978-80-7552-518-5.
5. KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2018*. 16. vyd. Olomouc: ANAG, 2018.
6. PILÁTOVÁ Jana a KOLEKTIV. *Daňová evidence – komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ*. 11. vyd. Praha 2016. 336 s. ISBN 978-80-7554-020-1
7. VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2018*. 14. vyd. Praha: 1. VOX, 2018. 404 s. ISBN 978-80-87480-63-2.
8. SKÁLOVÁ, Jana. *Účetní a daňové souvislosti přeměn obchodních společností*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 248 s. ISBN 978-80-7478-699-0.
9. SKÁLOVÁ, Jana. *Podvojný účetnictví 2018*. 24. vyd. Praha: Grada Publishing, 2018. 192 s. ISBN 978-80-271-0868-8.

Právní zdroje

Vyhláška č. 500/2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 586/1992 Sb., České národní rady o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam zkratek

ČNB	Česká národní banka
ČÚS	České účetní standardy
DE	Daňová evidence
DHM	Dlouhodobý hmotný majetek
DzP	Daň z příjmů
HV	Hospodářský výsledek
FO	Fyzická osoba
IP	Individuální podnikatel
MD	Strana účtu Má dáti
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PO	Právnícká osoba
ÚO	Účetní odpisy
ÚVH	Účetní výsledek hospodaření
ZDPH	Zákon o dani z přidané hodnoty
ZDP	Zákon o dani z příjmů
ZÚ	Zákon o účetnictví

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněná v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do výše jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. 5. 2019

.....*Pěti*.....

Seznam Příloh

Příloha č. 1   Skutečnosti vzniklé v průběhu roku